

Årsrapport 2011

Borg biskop og bispedømmeråd

Atle Sommerfeldt utnevnt til biskop i Borg 28.oktober 2011.

Innhold

- 1.0 Generell tilstandsrapport**
- 2.0 Resultatrapport**
 - 2.1 Kirkelig administrasjon, kap. 1590**
 - 2.1.1 Hovedmål**
 - 2.1.2 Resultatmål**
 - 2.1.2.1 Demokratireformen
 - 2.1.2.2 Trosopplæringsreformen
 - 2.1.2.3 Lokalt FoU-arbeid
 - 2.1.2.4 Diakoni
 - 2.1.2.5 Kirke for alle
 - 2.1.2.6 Misjon og vennskapsarbeid
 - 2.1.2.7 Kultur
 - 2.1.2.8 Ung i kirken
 - 2.2 Presteskapet, kap.1591**
 - 2.2.1 Hovedmål**
 - 2.2.1.1 Prestedekning
 - 2.2.1.2 Rekruttering
 - 2.2.2 Resultatmål**
 - 2.2.2.1 Tjenestefordeling
 - 2.2.2.2 Etter- og videreutdanning
 - 2.2.2.3 Tilrettelegging for kvinner/likestilling
 - 2.2.2.4 Prestenes arbeidsvilkår
 - 2.2.2.5 Ledelse av prestedtjenesten
- 3.0 Økonomi, tilskuddsforvaltning, tverrgående formål**
 - 3.1 Kontantregnskapet for 2010
 - 3.2 Kapittel 0320 Kultur
 - 3.3 Kapittel 1590/4590 Kirkelig administrasjon
 - 3.4 Kapittel 1590/4591 Presteskapet
 - 3.5 Kapittel 1590 post 7116 Diakoni, kirkelig undervisning og kirkemusikk
 - 3.6 Kapittel 1590 post 75 trosopplæring
 - 3.7 Opplysningsvesenets fond
 - 3.8 Uerholdige fordringer og avskrivninger av krav
 - 3.9 Etsiske retningslinjer
 - 3.10 Varsling
 - 3.11 Risikoanalyse
 - 3.12 Sykefravær
 - 3.13 Likestilling – Borg bispedømmeadministrasjon
 - 3.14 Øvrige områder
- 4.0 Avslutning**

1.0 Generell tilstandsrapport

Innledning

Den norske kirkes visjon er ”I Kristus, nær livet – en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke”. Borg bispedømmes hovedmål i strategiperioden 2010-2014 er at biskop og bispedømmeråd skal arbeide sammen med menighetene og de ansatte i bispedømmet for å bidra til ”en raus og inkluderende folkekirke hvor menneskers tro på den treenige Gud næres og styrkes”.

Det vil være en særlig utfordring i denne strategiperioden å videreutvikle Den norske kirke i Borg som en åpen folkekirke under de endrede forhold mellom stat og kirke som høyst sannsynlig vil finne sted i denne strategi-perioden. Grunnlovsendringene endrer først og fremst statens karakter, men får også store konsekvenser for kirkestyret. Fortsatt arbeid med å stimulere flere medlemmer til å delta i valgprosessene vil stå sentralt, likeledes at rekrutteringen av biskoper og proster sikrer kirkens mangfold og takhøyde.

Det viktigste er at vi som kirke i Borg bekrefter kirken som et sted for tilhørighet og identitet. Kirkens rom må erfares som et sted for livstolking, som fellesskap for livshjelp og der mennesker utfordres til et liv i tjeneste for andre. Strategien fokuserer Borgs biskop og bispedømmeråds innsats innenfor fornyelse av mangfoldet av gudstjenester, utvidelse av trosopplæringen og en forsterket diakoni.

22. Juli

Borg bispedømme var av de mest rammede av terrorhandlingen 22.juli. 13 unge mennesker fra Borg ble massakrert på Utøya. 9 av de døde tilhørte Den norske kirke, 1 var tilhørende Metodistkirken og 3 var muslimer.

I alle prostiene og i mange lokalsamfunn ble det arrangert fakkeltog. 58 kirker var åpne for stillhet, lystenning, tegninger og hilsener. Prester, diakoner og andre kirkelige ansatte var tilgjengelige og ble brukt til samtaler og sorgarbeid. Kirkeverger, kirketjenere og kirkegårdsarbeidere la ned et stort og verdifullt arbeid med tilrettelegging rundt både begravelser og åpne kirker. I tillegg var det mange frivillige fra menighetene som stilte opp og var gode støttespillere i løpet av helgen. Likeledes ble 22. juli markert under gudstjenestene i bispedømmet 21. august.

Kirken i Borg ga sørgende og rystede mennesker et sted og et språk for å uttrykke sitt sjokk, manifestere sine grunnleggende verdier og hjelp til å håndtere tap og sorg. Nesodden menighet i Borg ble også et symbol for religiøse lederes evne til sammen å skape et ritual for mennesker av ulike tro uten å gi avkall på egen identitet.

Bildene fra Nesodden har gått verden rundt som symbol på hvordan det norske samfunnet reagerte mot terrorhandlingens budskap. Det er i denne retningen folkekirken i Borg må bevege seg: En kirke som er så trygg på egen identitet og tro at den kan være med på å forme det nye Norge der kulturelt og religiøst mangfold gjør oss alle beriket.

Medvirkning ved dødsfall, sorg og gravferd er en hovedoppgave for prester og andre ansatte i Den norske kirke. Mer enn 90 % av begravelsene i Borg bispedømme er kirkelige. I et alminnelig arbeidsår deltar anslagsvis 400.000 mennesker i begravelser i Borg bispedømme. I mange av disse begravelsene er det tragiske omstendigheter forut for dødsfallet og dyp sorg. Det store fokuset gravferdene for de døde etter 22. juli fikk løftet denne oppgaven frem i lyset på en særlig måte. Kirkelige medarbeidere i begge arbeidsgiverlinjer fikk stor anerkjennelse for måten de møtte disse krevende utfordringene på. Den systematiske arbeidsveiledningen som drives i Borg bispedømme, gav medarbeiderne, og særlig prestene, robuste arenaer for å håndtere egne følelser og reaksjoner etter å ha stått i svært krevende situasjoner.

Gudstjenesten og kirkerommet

Deltakelsen på gudstjenestene i bispedømmet er stabil. Både Stiftelsen Kirkeforskning, jf. KIFO-rapport 3/2011 og kirkelig årsstatistikk fra Borg bispedømme for 2011 bekrefter dette. Utviklingen ser ut til å være at færre enn tidligere går jevnlig til gudstjeneste, mens flere går i kirken ved særlige anledninger, for eksempel ved dåp i familien. Oppslutningen om nattverden er sterkt økende. Gudstjenesten er pulsslaget i menighetens liv. Arbeidet med å gjennomføre gudstjenestereformen og fornye menighetenes gudstjenesteliv vil få høy prioritet fremover. Det rapporteres om betydelig entusiasme lokalt over arbeidet med den nye gudstjenesten, samtidig som gudstjenestereformarbeidet også innebærer merarbeid som kan oppleves krevende i en arbeidssituasjon som allerede er under press svært mange steder i Borg. Kirkejubileer og visitaser har vist hvor sterkt kirkebygget og kirkegårdene står i lokalsamfunnet og deres betydning som tilhørighetssted i lokalsamfunn som gjennomgår betydelige samfunnsendringer.

Kirkerommene som arena for kunst og kulturuttrykk i lokalsamfunnet er betydelig i hele bispedømmet, både gjennom den jevne virksomhet i gudstjenester og korvirksomhet, men også i økende grad ved spesielle begivenheter. Vedlikeholdet av kirkene er en utfordring for kommunene i trange økonomiske tider, men også i 2011 har flere av kirkene i Borg fått nødvendig vedlikehold og opprustning. Det er også en stor og viktig utfordring å få på plass nye kirker i områder med tydelige behov for dette, som for eksempel i Son (Vestby kommune), Drøbak (Frogn kommune) og Rotnes (Nittedal kommune). I områder der nye kirkebygg skal realiseres registrerer vi at spørsmål omkring fleksibel bruk av kirkebyggene til flere formål tydelig aktualiseres.

Trosopplæring

Andelen av kirkemedlemmer som døver sine barn er relativt stabil. Oppslutningen om konfirmasjon viser en jevn økning, og en høy andel av konfirmantene uttrykker at konfirmasjonstiden har betydd mye for dem. 73 % av menighetene i Borg fikk tilført trosopplæringsmidler i 2011. I menigheter med tildeling viser den økte innsatsen på trosopplæring seg ved økt deltagelse på flere av satsingsområdene, men også at det er behov for økt satsing knyttet til eksempelvis 4-årsfasen og tiden etter konfirmasjonen. Det er frustrerende og uholdbart at opptrappingen går saktere enn forventet. Utålmodigheten og slitasjen er nå betydelig i de menighetene som ennå ikke har fått midler. Det er en klar forventning om at denne reformen nå må fullfinansieres etter intensjonene fra Stortingets vedtak i 2003 slik at alle menigheter kan få midler til trosopplæring for sine dømte i aldersspennet 0-18 år.

Diakoni

Mer enn halvparten av menighetene i Borg har utviklet en Diakoniplan, og ytterligere 30 menigheter er i gang med å utarbeide en plan. Det er god aktivitet innenfor arbeidet med «Kirke for alle», og et betydelig antall frivillige er engasjert i eldrearbeid, sorgarbeid og besøkstjenester. 48 menigheter har så langt etablert seg som «Grønne menigheter», og mobiliseringen blir forsterket fremover. Det er bortimot 100 % oppslutning om Kirkens Nødhjelps fasteaksjon, 90 menigheter har prosjektavtale med en misjonsorganisasjon og 27 menigheter har vennskapsavtaler. Borg bispedømme håndterer Den norske kirkes vennsapsrelasjon til Den evangelisk lutherske kirke i Jordan og Det hellige land, en relasjon som vil bli forsterket i årene fremover gjennom økt samhandling med blant annet kommuner og andre som har vennsapsrelasjoner i Det hellige land og særlig i de palestinske områdene.

Det er imidlertid bare 36 menigheter som har tilgang på en diakonstilling. Dette er altfor lavt, og bispedømmet ser fram til at Soria Moria - erklæringens politikk på dette punktet får budsjettmessige konsekvenser i 2013. Det vil også bli lagt opp til økt samhandling med kommunene på dette feltet og med de spesialiserte, diakonale organisasjonene i bispedømmet.

Prestetjenesten

Å øke antall prestestillinger vil være en avgjørende innsatsfaktor for å bevare Den norske kirkes karakter av å være folkekirke med nærhet til enkeltmennesker og lokalmiljøer. Ingen annen kirke i Norden har så få prester i forhold til medlemstallet og ingen bispedømmer har så mange kirkemedlemmer per prest som Borg bispedømme, selv om løftet med 5 stillinger i 2011 var svært velkomment og gav betydelig bedring i de mest krevende soknene. Delingen av Follo prosti i 2012 vil også styrke prestetjenesten i denne delen av bispedømmet.

Det er svært tilfredsstillende at hele 70 % av prestene er med på arbeidsveiledning og at prostene har en egen lederveiledning. Innføringen av arbeidsverktøyet «Prostemodulen» fra 01.01.2012 er forventet å bidra til en styrking av prostenes ledelse av prestetjenesten gjennom en forbedret utnyttelse av samlede ressurser, samtidig som prestenes rett til forutsigbarhet i tjenesten skal ivaretas.

Arbeidet med åndelig veiledning er inne i en utviklingsfase, og det vil bli viktig å se dette sammen med arbeidsveiledningen og teologisk fagutvikling i tiden fremover. Rekrutteringen av prester til Borg bispedømme er svært god. Det viser den brede søkertilgangen på ledige stillinger. Andelen kvinner i presteskapet i enkelte prostier, som for eksempel Domprostiet, må økes. Når det gjelder ledere, betyr utnevnelsen av de tre nye prostene i 2012 at 40 % av biskop og proster nå er kvinner, hvilket er tilfredsstillende.

Religion i det offentlige rom

Den norske kirke er det norske samfunnets sentrale, religiøse aktør som 4 av 5 innbyggere i Norge er medlem av. Ytterligere 10 % er medlem av andre religiøse samfunn. Det som i 50 år har vært beskrevet som en kontinuerlig sekulariseringsprosess har bare i begrenset grad redusert oppslutningen om religiøse trossamfunn. Det vil derfor være en kraftig feilvurdering dersom staten i forlengelsen av opphevingen av sin grunnlovfestede forankring i den evangelisk lutherske tro, avviser en forankring som også inkluderer en religiøs virkelighetsoppfatning som flertallet av borgerne i ulike varianter kjenner tilhørighet til. Et religionsfritt offentlig rom kan bare oppnås ved autoritær lovgiving som forbyr religiøse uttrykk og tilstedeværelse av religiøse symboler og personer ved offentlige anledninger. Det offentlige og offisielle rom må sikre alles rettigheter og bekjempe intoleranse.

Nominasjon av biskop til Borg

Borg bispedømmeråd har med 6 års mellomrom gjennomført to nominasjoner til bispetjeneste. Biskop Helga Haugland Byfuglien overtok embetet etter biskop Ole Chr. Kvarme i desember 2005. Hun ble i statsråd utnevnt til preses for Bispemøtet og gikk av som biskop i Borg 31. juli 2011. Bispedømmerådet startet arbeidet med å nominere kandidater til det ledige embetet i Borg bispedømme 5. april 2011. Under bispedømmerådets møte 10. mai 2011 ble følgende nominert: Personalsjef Ørnulf A. Elseth, sokneprest Anne-May Grasaas, generalsekretær Atle W. Sommerfeldt og avdelingsdirektør Paul Erik Wirgenes. Atle Sommerfeldt ble utnevnt til biskop i Borg 28. okt. 2011. Han tiltrådte embetet 29. januar 2012.

I forbindelse med de siste nominasjonene har bispedømmerådet gjennomført nominasjon etter en prøveordning i 2005 og etter gammel, men gjeldende ordning i 2011. Det har vært viktig å arbeide med kvalifikasjonskrav for biskop med bakgrunn i tjenesteordning for biskop, vigslingsliturgi for biskop og dokumentert lederkompetanse og erfaring.

Erfaringen fra disse nominasjonsprosessene er at mange er spurt om de ønsker å bli vurdert for nominasjon, men mange svarer nei. Bispedømmerådet har det inntrykk at de som svarer nei i hovedsak begrunner dette i embetes arbeidspress og ikke minst det krysspress av forventinger fra mange hold som ligger til stillingen. Blant aktuelle «yngre» aktuelle kandidater har lengden på tjenesten som biskop vært anført som en utfordring. Dette reiser spørsmålet om rekruttering til embetet sett i forhold til bispeembetets funksjonsområder og rammevilkår.

Den norske kirke arbeider nå med en forestående endring av relasjonen mellom stat og kirke. Det innebærer at utnevning av biskoper og proster skal legges til et kirkelig organ. Bispedømmerådet mener det er grunn til å vurdere om et tilsettingsråd, forankret i Kirkemøtet, skal tilsette biskop. Dette tilsettingsrådet bør da bestå av både representanter fra sentralkirkelig råd, Bispemøtet og fra vedkommende bispedømmeråd. Bispedømmerådet har ikke tatt endelig stilling til dette, men mener dette bør vurderes som et aktuelt alternativ.

I en framtidig og ny tilsettingsprosess for biskoper er det også viktig å legge til rette for en kortere tilsettingsprosedyre som på en god måte både kan ivareta hensynet til en bred prosess og de nominerte kandidatene.

Bispedømmerådet vil under årets Kirkemøte løfte fram disse momentene.

Biskopens ordinasjoner i 2011

Dato	Sted	Ordinand
2.januar	Skårer kirke	Onesimus Jalata-Nagari til kapellan i Nedre Romerike prosti med tjenestested Skårer sokn
26.juni	Nittedal kirke	Elisabeth Eriksen, til vikarprest i Nedre Romerike prosti.
28.august	Ski nye kirke	Helge Nylenna, til kapellan i Follo prosti med tjenestested Ski sokn.

Borg biskop har i 2011 ordinert tre prester til tjeneste i Den norske kirke. Dette er en nedgang fra 2010 (7) og 2009 (5). Variasjonene i antall ordinerte følger kurvene for antall kandidater som følger «Veien til prestetjeneste» i Borg. Våren 2012 er det ingen som skal ha stiftspraksis i Borg bispedømme.

Biskopens visitaser i 2011

Uke 6	Nittedal og Hakadal
Uke 10	Gressvik og Onsøy
Uke 13	Menighetene i Vestby

I forbindelse med bispeskiftet i Borg 2011 ble det ikke gjennomført visitaser høsten 2011. Gjennomføring av visitaser vil bli tatt opp igjen høsten 2012.

Biskopens deltakelse ved kirkejubileer

23.januar	Skjebergdalen kirke 100 år
20.mars	Kråkerøy kirke 100 år
13.november	Borge kirke 150 år
2.desember	Aremark kirke 150 år

Biskopen prioriterer å delta på større kirkejubileer i bispedømmet. Kirkene i bispedømmet er bærere av sterke tros- og kulturtradisjoner som det er viktig å ta vare på og videreutvikle. Ikke minst kommer dette tydelig fram under markeringer og jubileer. Kirken har en sterk posisjon som byggende fellesskap og kirkebygget er et viktig samlingspunkt i glede og sorg i lokalsamfunnet. I 2011 deltok biskopen på 4 kirkejubileer.

Utviklingstrekk

Medlemsutvikling siste 5 år

	2007	2008	2009	2010	2011
Medlemmer	501550	502789	500737	500023	500749
Endring fra år til år	+0,53%	+0,25%	-0,41%	-0,14%	+0,15%

Endring, medlemstall 2007-2011	-0,16%
--------------------------------	--------

Innmeldte og utmeldte av Den norske kirke siste 5 år

	2007	2008	2009	2010	2011
Innmeldte	101	92	224	134	206
Utmeldte	1043	941	1314	895	825

Kommentar:

Medlemsutviklingen viser stadig en stor grad av stabilitet i Borg bispedømme. Endringen over en 5-års periode på 0,16 % er marginal. Når man samtidig vet at befolkningsveksten i denne perioden har vært økende, betyr det at medlemsprosenten allikevel er fallende. KIFO-notat 3/2011 viser at medlemsprosenten har falt fra 81,4 % i 2006 til 76,6 % i 2010. Både befolknings sammensetning og religiøs tilknytning hos

tilflyttere medvirker til at man nok også kan se for seg en videre nedgang over tid når det gjelder medlemsprosent i Borg.

Dette utfordrer kirken til å følge utviklingen nøye slik at man styrker og bevarer Den norske kirkes sterke folkekirkelige forankring også i tiden som kommer.

I 2009 kunne man registrere et betydelig høyere utmeldingstall enn normalt. Dette hadde sin bakgrunn i opprydding i medlemslistene i forbindelse med kirkevalget i 2009. Ved kirkevalget i 2011 var dette ikke en fremtredende tendens. Tvert imot var det et lavt antall utmeldinger i 2011. Netto avgang fra Den norske kirke var i 2011 den laveste for hele 5-årsperioden.

Antall gudstjenester søn/helligdager

	2007	2008	2009	2010	2011
	5171	5112	5010	4964	4920
Endring fra år til år	+0,90%	-1,15%	-2,04%	-0,93%	-0,89%

Endring 2007-2012	-5,10%
-------------------	--------

Deltakere på gudstjenester søn/helligdager

	2007	2008	2009	2010	2011
	532465	506123	498912	497078	503744
Endring fra år til år	+1,19%	-5,20%	-1,45%	-0,37%	+1,34%

Endring 2007-2012	-5,70%
-------------------	--------

Deltakere pr.gudstjeneste søn/helligdager

2007	2008	2009	2010	2011
103	99	100	100	102

Endring 2007-2012	-0,98%
-------------------	--------

Gudstjenester med nattverd

	2007	2008	2009	2010	2011
	2484	2666	2928	2962	3056
Endring fra år til år	-3,06%	+7,33%	+9,83%	+1,16%	+3,17%

Endring 2007-2012	+23,03%
-------------------	---------

Nattverdmottakere

	2007	2008	2009	2010	2011
	101358	111001	108003	117647	127062
Endring fra år til år	+1,55%	+9,51%	-2,78%	+8,93%	+8,00%

Endring 2007-2012	+25,36%
-------------------	---------

Kommentar:

Når det gjelder antall gudstjenester søn/helligdag er dette tallet synkende. En årsak til dette kan være en tendens til økt gjennomføring av fellesgudstjenester for flere sokn. På den måten har biskopens forordning vært under et visst press. Fellesgudstjenester er samtidig en måte å utvikle kontakt og samarbeid på tvers av soknegrensene, så dette kan vurderes på flere måter. I forbindelse med utarbeidelse av lokal grunnordning i gudstjenestereformen blir spørsmålet om antall gudstjenestefeiring og samarbeid over soknegrensene et viktig tema. Når det for øvrig gjelder deltakere på gudstjenestene har dette tallet snudd oppover i 2011 sammenliknet med utviklingen de tre foregående årene. Prostene melder at det har vært stor aktivitet knyttet til gudstjenestereformarbeidet i 2011, og den positive utviklingen kan tolkes som et tegn på økt engasjement i forhold til gudstjenestene, noe som jo er et hovedanliggende i denne reformen.

Når det gjelder utviklingen i forhold til nattverdmottakere har dette hatt en svært kraftig økning i 2011. Det har de siste årene vært arbeidet målrettet, blant annet gjennom gudstjenestereform-arbeidet og under biskopens visitaser, med å innarbeide nattverd som en naturlig del av søndagens gudstjenestefeiring. Man ser tydelig at nattverdfrekvensen har økt markant, med en dertil hørende sterke økning i antall nattverdmottakere. Denne utviklingen er både ønsket og svært gledelig.

Antall døpte

	2007	2008	2009	2010	2011
	5107	5047	4889	4809	4844
Endring fra år til år	-3,23%	-1,19%	-3,23%	-1,66%	+0,73%

Endring 2007-2012	-5,43%
-------------------	--------

Antall konfirmerte

	2007	2008	2009	2010	2011
	5102	5154	4991	5103	5288
Endring fra år til år	+0,89%	+1,02%	-3,27%	+2,24%	+3,63%

Endring 2007-2012	+3,65%
-------------------	--------

Antall vigslar

	2007	2008	2009	2010	2011
	1224	1189	1164	1093	968
Endring fra år til år	+9,68%	-2,94%	-2,15%	-6,50%	-12,91%

Endring 2007-2012	-26,45%
-------------------	---------

Antall gravferder

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	4513	4702	4753	4701	4643	4679
Endring fra år til år	-0,07%	+4,19%	+1,08%	-1,11%	-1,25%	+0,78%

Endring 2007-2012	-0,49%
-------------------	--------

Kommentar:

Når det gjelder oversikten over de kirkelige handlingene viser tallene flere betydningsfulle tendenser.

Antall døpte viser ikke store utslag fra foregående år, men har en nedadgående tendens i 5-års perspektiv. Det foreligger ikke tall som viser andel døpte av antall fødte. Dermed er det vanskelig å si om dåpstallene reflekterer en reell nedgang av dåp i årskullene eller om endringen kan skyldes varierende størrelse på årskullene. Denne utviklingen blir viktig å følge fremover.

Antall konfirmerte har en stigende og positiv tendens, både for 2011 og i femårs-perspektiv. Det er altså ikke grunnlag for å si at oppslutningen om kirkelig konfirmasjon er under press i Borg, men det arbeides samtidig målrettet både regionalt og lokalt for at oppslutningen om kirkelig konfirmasjon skal opprettholdes på et høyt nivå. På bispedømmenivå sendes årlig ut en brosjyre til alle i aktuelt årskull med informasjon om kirkelig konfirmasjon, hilsen fra biskopen og kontaktopplysninger.

Tallene for vigsel viser en markant nedgang i antall kirkelige vigslar, både når det gjelder for 2011 og for femårs-perioden. Dette er en tendens som også viser seg på landsbasis og som blir viktig å følge med oppmerksomhet fremover.

Når det gjelder kirkelig gravferd er imidlertid tallene svært stabile. Det er et uttrykk for at svært mange ønsker kirkelig medvirkning ved livets slutt, ja langt fler enn de som faktisk er medlemmer av Den norske kirke.

Samlet sett samsvarer i stor grad Borg-tallene for kirkelige handlinger i 2011 med de langsiktige tendensene for oppslutning om kirkelige handlinger som kommer til uttrykk i KIFO-rapport 3/2011, s.19. Det vil si at oppslutningen om gravferd og konfirmasjon er relativt stabil, dåp er svakt synkende, mens kirkelig vigsel har en tydelig nedadgående tendens.

2.0 Resultatrapport

Dette kapitlet er bygget opp i henhold til de hovedmål og resultatmål som er angitt i departementets tildelingsbrev for 2011. På bestemte områder er det angitt spesifikke styringsparametere og resultatindikatorer som skal reflektere grad av måloppnåelse, gjennomførte tiltak og planer for fremtidige tiltak. I tillegg til de av departementet fastsatte resultatindikatorer har både Kirkerådet og bispedømmerådet fastsatt supplerende resultatindikatorer.

2.1 Kirkelig administrasjon, kap.1590

2.1.1 Hovedmål

Den norske kirke skal være en landsdekkende, lokalt forankret kirke, som inviterer mennesker i alle aldre og livssituasjoner til tro og fellesskap. Kirken skal bidra til å styrke lokalsamfunn, målbære menneskeverdet og utfordre til solidaritet. Bevilgningene under kapitlet skal understøtte Kirkemøtets mål for Den norske kirke som en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke.

2.1.2 Resultatmål

2.1.2.1 Demokratireformen

Valgdeltagelse Borg bispedømme

År		2005	2009	2011
Menighetsråd		2,1 %	10,9 %	10,8 %
Bispedømmeråd			8,2 %	8,8 %
Indirekte valg			79,6 %	65 %
Geistlig			63 %	63 %
Lek kirkelig tilsatt			30,7 %	35 %
Forkastede stemmer direktevalg til bdr.				6,7 %

I Borg bispedømme avla 43496 personer stemme ved menighetsrådsvalget i 2011. Det utgjør 10,81 % av de stemmeberettigede og er en tilbakegang på 0,09% fra valget i 2009. Ved valg til bispedømmerådet avla 35514 personer stemme. Det utgjør 8,84 % av de stemmeberettigede og er en oppgang på 0,64 % fra valget i 2009. Hvis vi legger til grunn at Kirkevalget i 2011 falt sammen med valg til kommunestyre og fylkesting – som har en lavere oppslutning enn stortingsvalg – vurderer vi dette resultatet som akseptabelt for Borg bispedømme. Innenfor bispedømmet er det imidlertid betydelige prostivise forskjeller. I Østre Borgevangel prosti var valgdeltakelsen ved menighetsrådsvalget på 14,4 %, mens den i Nedre Romerike var på 8,3 %.

I Borg ble valg til bispedømmeråd gjennomført både som direkte og indirekte valg. Ved indirekte valg av leke medlemmer til bispedømmerådet ble det avgitt 538 stemmer. Det innebærer en valgdeltakelse på 65 %. (Den prosentvise valgdeltakelse må imidlertid anses som et estimat da vi ikke har noen nøyaktig oversikt over samlet antall medlemmer i de ulike menighetsråd)

Ved valg av prest til bispedømmerådet ble det avgitt 112 stemmer. Dette utgjør 63 % av de stemmeberettigede. Når det gjelder valg av lek kirkelig tilsatt, var det 186 som avga stemme. Av det totale antall stemmeberettigede utgjør det en valgdeltakelse på 35 %.

Det er investert betydelige ressurser fra bispedømmerådets side i å legge til rette for en god gjennomføring av kirkevalget. Dette er viktig med tanke på å virkeliggjøre demokratireformen i Den norske kirke. På tross av dette ser vi i etterkant noen klare svakheter. Det har vært knyttet utfordringer til hvordan vi på en god måte kan formidle relevant informasjon om de ulike kandidater og hva disse står for, slik at velgerne gis reelle og tydelige valgmuligheter. Dernest gjenspeiler antall forkastede stemmer tydelige svakheter ved valgordningen. Det gjelder ikke minst selve valgordningen hvor det på samme dag ble avholdt 4 valg hvor det ved alle var ulik måte å stemme på.

I Borg ble 2400 stemmer forkastet ved det direkte valget til bispedømmeråd. Det utgjør 6,7 % av de avgitte stemmer. Dersom vi splitter opp antall forkastede stemmer på de enkelte sokn, ser vi også at vi har en utfordring når det gjelder informasjon av de lokale valgfunksjonærer. I tre av soknene (Østre Fredrikstad, Torsnes og Skjebergdalen) var det 0 forkastede stemmer, mens andel forkastede stemmer i Idd sokn var 27,88 % og Søndre Høland sokn hadde 24,37 % forkastede stemmer. Dette viser med all tydelighet utfordringer som gjelder både valgordning og informasjon.

Styringsparameter: Kirkevalg som ivaretar etablering av reelle valgmuligheter, avholdt samtidig med offentlige valg, med økt bruk av direktevalg.

Resultatindikator: Tiltak gjennomført i forberedelsesfasen	<u>Valg til bispedømmerådet</u> Det ble etablert et valgråd som var ansvarlig for å lede gjennomføringen av valget. Bispedømmeadministrasjonen, i samarbeid med kirkevergelagets styre, planla og gjennomførte prostivise kurs for menighetsråd og administrativ ledelse i menigheten for å informere om demokratireformen og gjennomføring av valget. Det ble opprettet 3 nominasjonskomiteer som fikk ansvar for å sette opp kandidatlistene, og det ble gjennomført felles kurs for disse 3 komiteene. <u>Valg til menighetsrådet</u> De prostivise kursene hadde også et sterkt fokus på utfordringer i den lokale menighet og på menighetsrådsvalget.
---	---

	Det samme doble fokus hadde også hele tiden bispedømmets valgråd.
Vurdering av resultat og måloppnåelse	<p><u>Valg til bispedømmerådet</u> God. Tiltakene fungerte etter sin hensikt, innenfor tidsfristene. Det var god tilgang på kandidater til listene.</p> <p><u>Valg til menighetsrådet</u> Tilfredsstillende. Også her fungerte tiltakene etter sin hensikt og innenfor gitte tidsfrister. Fra bispedømmerådets side mottok vi imidlertid flere henvendelser fra menigheter som hadde store problemer med å stille fulle lister til menighetsrådsvalget.</p>
Tiltak som har vært gjennomført for å påvirke resultatet	<p><u>Valg til bispedømmeråd og menighetsråd</u> De prostivise kursene var lagt opp som et fellesprosjekt hva gjelder planlegging og gjennomføring mellom kirkelig fellestråd og bispedømmeadministrasjonen. Gjennom dette samarbeidet klarte vi hele tiden å holde det doble fokus på valg til bispedømmeråd og menighetsråd</p>
Eventuelle behov for å endre strategier og tiltak fremover	Ingen spesifikke.
Øvrig kommentar	Vi har svært gode erfaringer med samarbeidet mellom bispedømmeadministrasjon og Fellestråd/Kirkevergelag om både forberedelse og gjennomføring av disse kursene.

<p>Resultatindikator: Gjennomførte informasjonstiltak</p>	<p><u>Valg til bispedømmeråd</u> Fra bispedømmerådets side ble det lagt stor vekt på nær og god informasjon og kommunikasjon både til kandidater, menighetsråd, proster og kirkeverger. Bispedømmets hjemmeside ble aktivt brukt, og det ble utarbeidet en presentasjon av hva den enkelte kandidat sto for. Det ble videre utarbeidet både informasjonsplakater og brosjyrer, samt utarbeidet stoff til bruk i bispedømmets menighetsblader. I et forsøk på å nå bredere ut med informasjon, ble det i samarbeid med Tunsberg bispedømme invitert til pressekonferanse på Moss-Horten ferga.</p>
---	---

	<p><u>Valg til menighetsråd</u> Bispedømmerådet har også hatt et fokus på å gi god informasjon om valg til menighetsråd. Dette er gjort gjennom kursvirksomhet overfor menighetsråd og utsendt informasjon både til proster, kirkeverger og det enkelte menighetsråd. I dette er også bispedømmets hjemmeside blitt aktivt brukt. Det materiell som ble sendt til de ulike menighetsblader, hadde også fokus på menighetsrådsvalget.</p>
<p>Vurdering av resultat og måloppnåelse</p>	<p><u>Valg til bispedømmeråd og menighetsråd</u> God. Fra bispedømmerådets side har det vært prioritert at all relevant informasjon skulle komme ut tidsnok og nå alle. Det har vi lyktes med. Den lokale pressedekningen i media kunne imidlertid ha vært bedre. Vi har ingen samlet oversikt over menighetsbladenes presentasjon, men registrerer at redaksjonene i liten grad har gjort seg bruka av våre tilbud til presentasjon av kandidatene og utarbeidelse av egne valgnummer.</p>
<p>Tiltak som har vært gjennomført for å påvirke resultatet</p>	<p>Det har vært lagt vekt på at informasjonen skulle komme ut tidsnok og nå alle. Når det gjelder ekstern informasjon, har vi søkt råd og bistand hos NRK lokalt. Det ble gjennomført et PR stunt på Moss-Horten ferga, med informasjon og profilering på TV-skjermene. Dette var et samarbeidsprosjekt med Tunsberg bispedømme.</p>
<p>Eventuelle behov for å endre strategier og tiltak fremover</p>	<p>Ansvar for utformingen av spørsmål til kandidatene lå hos den enkelte nominasjonskomite. Det bør vurderes om dette ansvaret bør ligge sentralt, enten i valgrådet eller evt. i Kirkerådet. Det bør også vurderes om det er tjenlig å avholde et eget kurs i mediehåndtering, slik at kandidatene blir bedre rustet til å profilere seg. Det er videre viktig å evaluere hva som kan gjøres for å øke valgdeltagelsen i de indirekte valgene. Spesielt gjelder dette for valg av lek kirkelig tilsatt.</p>

<p>Resultatindikator: Gjennomføring av opptelling</p>	<p><u>Valg til bispedømmeråd</u> Dette ble planlagt ved at bispedømmeadministrasjonen opprettet 5 team bestående av 2 personer i hvert. Disse var sammensatt av stab, valgråd og eksterne medarbeidere og stod for opptelling av det direkte valget. 2 team bestående av medarbeidere fra bispedømmestaben sto for opptellingen etter det indirekte valget.</p>
<p>Vurdering av resultat og måloppnåelse</p>	<p>Svært god. Opptelling er gjennomført i henhold til plan og tidsbruk. Svært få feil ble registrert</p>
<p>Tiltak som har vært gjennomført for å påvirke resultatet</p>	<p>Ved det direkte valget var 2 personer i staben frigjort til å svare på spørsmål og yte bistand til teamene. Teamene var avsondret fra annet arbeid.</p>
<p>Eventuelle behov for å endre strategier og tiltak fremover</p>	<p>Ingen spesifikke.</p>
<p>Øvrig kommentar</p>	<p>Selve opptellingsprosedyrene gir åpning for feiloppføringer, og det er ingen kontroll av de som fører stemmeresultatet.</p>

<p>Resultatindikator: Kurs og opplæring, både av valgfunksjonærer og av menighetsråd</p>	<p><u>Valg til bispedømmeråd</u> Kurs for kursledere av valgfunksjonærer ble avholdt august 2011. Disse kursene hadde som målsetting å dyktiggjøre de lokale kursholdere slik at disse kunne kurse de lokale valgfunksjonærene. <u>Valg til menighetsråd.</u> Kurs for menighetsrådets leder, nestleder og daglige leder ble avholdt 3 steder i bispedømmet høsten 2011 i etterkant av valget. Kurs for nyvalgte menighetsråd blir avholdt våren 2012.</p>
<p>Vurdering av resultat og måloppnåelse</p>	<p>Tilfredsstillende. Målsettingen med kursrunden for valgfunksjonærer, var å sette disse i stand til å rettlede publikum ved valget. Når vi etterkant må registrere at 6,7 % av avgitte stemmer til bispedømmerådsvalget ble forkastet, kan vi ikke si oss helt tilfreds. Kursrunden for leder og nestleder av menighetsrådene vurderer vi som svært nyttig.</p>
<p>Tiltak som har vært gjennomført for å påvirke resultatet</p>	<p>Før kirkevalget ble det holdt felles kurs for kirkeverger og administrativt</p>

	personell med rollespill, gjennomgang av regelverk og samtalerunde
Eventuelle behov for å endre strategier og tiltak fremover	Vi har fra flere hold fått meldt at valgfunksjonærene ikke var tilstrekkelig opplært i forkant av dette valget. Det ble også opplevd svært krevende at det ved de 4 valg som ble avholdt samme dag (kommunevalg, fylkestingsvalg, menighetsrådsvalg og bispedømmerådsvalg) var ulik måte å avgi stemme på.

2.1.2.2 Trosopplæringsreformen

Borg bispedømmeråd har i 2011 tildelt midler til trosopplæring til de menighetene i bispedømmet som foreløpig er omfattet av trosopplæringsreformen.

27 menigheter er fortsatt på tildelte midler fra prosjektfasen.

60 menigheter i prostiene Fredrikstad Domprosti, Øvre Romerike, Østre Romerike og Sarpsborg har full tildeling.

Det betyr at 31 menigheter i Borg var uten tildelte midler til trosopplæring i 2011.

I desember 2011 ble det klart at Østre Borgesyssel prosti kommer med i reformen fra 1. juli 2012.

I det følgende må det gjøres oppmerksom på at Kirkerådet endret rapporteringsverktøyet rett før menighetene skulle rapportere virksomheten i 2011. Det er registrert mye usikkerhet om hvilke tall som etterspørres, og vi må derfor ta høyde for at tallmaterialet kan inneholde en del feilkilder. Vi ser også at flere av menighetene ikke har levert komplette rapporter, og tallmaterialet er ved noen indikatorer svakt. Vi må også konstatere at ikke alle menigheter har rapportert.

Styringsparameter: Utbredelse av trosopplæringsreformen i bispedømmet

Resultatindikator: Andel menigheter i bispedømmet som er tilført trosopplæringsmidler i 2011	87 menigheter er tilført trosopplæringsmidler i 2011. Det tilsvarer 73 % av menighetene. Det må bemerkes at av disse tilhører 60 menigheter prostier som er fullt implementert i reformen. 27 menigheter har prosjekttildeling og avventer full implementering.
Vurdering av resultat og måloppnåelse	Resultatet er i henhold til Kirkerådets tildeling på basis av tildelte midler over statsbudsjettet. Det er stor utålmodighet blant de menighetene som ikke har fått tildelt trosopplæringsmidler.
Tiltak som har vært gjennomført for å påvirke resultatet	Borg bispedømmeråd sendte i 2011 en betenkning til KR som gav uttrykk for rådets vurderinger og prioriteringer for tildeling i 2012.

Eventuelle behov for å endre strategier og tiltak fremover	Videre tildeling er avhengig av økte bevilgninger over Statsbudsjettet og Kirkerådets videre prioriteringer.
Øvrig kommentar	Det er påkrevet med et økt tempo på innføringen av reformen. Menigheter som fortsatt venter på tildeling opplever resignasjon og passivitet på dette feltet.

I det følgende er forutsetningene at det er menighetene med full tildeling, altså 60, som har blitt bedt om å rapportere. Når ikke alle 60 har rapportert på alle resultatene kan dette skyldes enten at menigheten ikke har hatt denne type tiltak i 2011 eller at det har vært svikt i selve rapporteringen.

Tallene som ligger til grunn i det følgende er tall som Borg bispedømmeråd har fått fra Kirkerådet.

Styringsparameter: Omfanget av trosopplæringstilbud i menighetene
--

Resultatindikator: Gjennomsnittlig antall timer trosopplæringstilbud i menigheter som er i gjennomføringsfasen	210 timer (45 menigheter har rapportert)
Vurdering av resultat og måloppnåelse	Tilfredsstillende. Menighetenes gjennomsnittlige antall timer øker i tråd med hvor mange år man har hatt tildeling til trosopplæring. Det må også tas med som et moment i vurderingen av tallet at Østre Romerike prosti først kom med i reformen i mai 2011.
Tiltak som har vært gjennomført for å påvirke resultatet	Bispedømmerådet har gjennomført samlinger for ansatte, rådsmedlemmer og andre frivillige i alle prostier for å inspirere til nye tiltak. I Østre Romerike prosti har det i 2011 blitt gitt opplæring i reformen. Ansatte i trosopplæringen i menighetene har arbeidet systematisk med utarbeidelse av og igangsetting av nye tiltak.
Eventuelle behov for å endre strategier og tiltak fremover	Menighetene gir positive tilbakemeldinger på tiltak som initieres sentralt i kirken, som LysVåken og Tårnagethelg.

Styringsparameter: Oppslutning om trosopplæringstilbudet i menigheter som er tatt inn i gjennomføringsfasen

Resultatindikator: Gjennomsnittlig deltakerandel ved dåpssamtale	100 % (33 menigheter har rapportert).
Vurdering av resultat og måloppnåelse	Svært god. Dåpssamtalen er godt innarbeidet, og alle dåpsforeldre møter til dåpssamtale. Alle menigheter tilbyr dåpssamtaler.
Tiltak som har vært gjennomført for å påvirke resultatet	Dåpssamtalen er innarbeidet over mange år, og er et selvsagt grunnlag for dåp.
Eventuelle behov for å endre strategier og tiltak fremover	Ingen særskilte.
Øvrige kommentarer	Dåpssamtalen har fått en ny funksjon i trosopplæringsreformen, og mange menigheter har utvidet samtalen fra å være en ren forberedelse til dåpsgudstjenesten, til å være en samling der foreldrene blir introdusert for menighetens trosopplæringsarbeid og møter flere ansatte i menigheten. Alle menigheter tilbyr dåpssamtale.

Resultatindikator: Gjennomsnittlig deltakerandel ved utdeling av bok ved fire-årsalder	38 % (42 menigheter har rapportert)
Vurdering av resultat og måloppnåelse	Lite tilfredsstillende. Lavere enn i 2010. Utdeling av bok til fire-åringer er et tiltak med lange tradisjoner i DNK. Oppslutningen må forventes å være høyere, tradisjonen tatt i betraktning.
Tiltak som har vært gjennomført for å påvirke resultatet	Menighetene jobber grundig med invitasjoner og annonsering i medier og på internett. Det er ikke gjort grep sentralt i kirken for å øke oppslutningen.
Eventuelle behov for å endre strategier og tiltak fremover	Det ser ut til å være behov for et fornyet fokus på arbeidet med fire-årsbok i Borg bispedømme.
Øvrige kommentarer	Tiltaket varierer i omfang. Noen menigheter inviterer til gudstjeneste og deler ut boken der, andre menigheter har flere samlinger i forbindelse med utdeling av boken. Svært mange menigheter tilbyr fire-årsbok.

Resultatindikator: Gjennomsnittlig deltakerandel ved breddetiltak ved 6-årsalder	23 % (18 menigheter har rapportert.)
Vurdering av resultat og måloppnåelse	Tilfredsstillende. Breddetiltak ved 6-årsalder er et relativt nytt tiltak, og det er svært ulikt utformet fra sted til sted.
Tiltak som har vært gjennomført for å påvirke resultatet	Menighetene arbeider selv fram dette tiltaket, det er ikke gitt noen føringer eller ideer fra sentralt hold på hvordan dette kan tiltaket skal utformes. Menighetene sender ut invitasjoner til det enkelte barn.
Eventuelle behov for å endre strategier og tiltak fremover	Det er behov for å oppmuntre flere menigheter til å tilby et breddetiltak for denne aldersgruppen.
Øvrige kommentarer	Det er mange menigheter som ikke tilbyr et særskilt breddetiltak til dette alderstrinnet.

Resultatindikator: Gjennomsnittlig deltakerandel ved Tårnagenthelg	23 % (26 menigheter har rapportert)
Vurdering av resultat og måloppnåelse	Tilfredsstillende. Tiltaket ble første gang arrangert i 2011. Tiltaket ble arrangert av mange menigheter, også menigheter uten tilskudd til trosopplæring.
Tiltak som har vært gjennomført for å påvirke resultatet	Det ble gjennomført nasjonal lansering av tiltaket i forbindelse med at NRK sendte barnetv-serien «Tårnagentene». Tiltaket er utformet sentralt, og ressurser for opplegg og kommunikasjon er tilgjengelig på en egen nettside.
Eventuelle behov for å endre strategier og tiltak fremover	Det er vesentlig å opprettholde et nasjonalt trykk rundt tiltaket.

Resultatindikator: Gjennomsnittlig deltakerandel ved LysVåken i elleve-årsalder	20 % (27 menigheter har rapportert tiltaket)
Vurdering av resultat og måloppnåelse	Mindre god. LysVåken er et ungt tiltak, og mange menigheter arrangerte LysVåken første gang i 2011. Menighetene som har arrangert dette flest ganger har høyest

	oppslutning. Det tyder på at tiltaket er i vekst.
Tiltak som har vært gjennomført for å påvirke resultatet	LysVåken er initiert fra Kirkerådet. Materiell og tips til arrangementet finnes tilgjengelig for alle på internett. Borg bispedømmeråd har støttet menigheter som ikke er tildelt trosopplæringsmidler med kr 5000 ved gjennomført LysVåken. Menighetene har selv gjennomført og finansiert annonsering og annen markedsføring i tillegg til å sende invitasjoner til det enkelte barn.
Eventuelle behov for å endre strategier og tiltak fremover	Det er viktig å opprettholde det nasjonale trykket bak LysVåken. I 2011 ble nettsiden revidert, det ble godt mottatt av menighetene. Nasjonal annonsering ble ikke gjennomført i 2011, men bør vurderes i årene fremover.
Øvrige kommentarer	LysVåken er et tiltak som raskt har oppnådd god oppslutning, og som arrangeres av mange menigheter. De ansatte forteller om et godt utarbeidet opplegg som er enkelt å gjennomføre. Mange menigheter tilbyr LysVåken.

Resultatindikator: Gjennomsnittlig deltakerandel ved Konfirmasjonstid	82 % (36 menigheter har rapportert)
Vurdering av resultat og måloppnåelse	Svært god.
Tiltak som har vært gjennomført for å påvirke resultatet	Kirkerådet sendte ut en felles brosjyre om kirkelig konfirmasjon til alle i det aktuelle årskullet. Det ble også annonsert på internett. Menighetene utformet egne informasjonsbrosjyrer og annonserte i lokale media og på internett.
Eventuelle behov for å endre strategier og tiltak fremover	Konfirmasjonstiden er en sterk tradisjon i Norge, og det er fortsatt viktig å arbeide grundig og godt med den for å bevare den store oppslutningen om den.

Resultatindikator: Gjennomsnittlig deltakerandel ved breddetiltak året etter konfirmasjon	20 % (12 menigheter har rapportert)
Vurdering av resultat og måloppnåelse	Mindre god.
Tiltak som har vært gjennomført for å påvirke resultatet	Menighetene har invitert til samlinger året etter konfirmasjon gjennom

	utsendelse av invitasjoner og ved å bruke nettverk dannet i konfirmasjonstiden, som for eksempel grupper på sosiale medier på nettet.
Eventuelle behov for å endre strategier og tiltak fremover	Det er behov for å utarbeide tiltak som har større variasjon i innhold. I 2011 har de fleste som tilbyr tiltak året etter konfirmasjon, tilbud om ledertrening. Det er ønskelig å arbeide fram tiltak som appellerer også til de som ikke ønsker å være ledere.
Øvrige kommentarer	Ledertreningen rekrutterer frivillige medarbeidere som gjør det mulig å utvikle og gjennomføre flere timer trosopplæring. Ledertreningen er derfor en svært viktig del av menighetens trosopplæringsarbeid. Omtrent halvparten av menighetene i gjennomføringsfasen tilbyr breddetiltak året etter konfirmasjon.

Kommentarer:

I 2011 var to prostier i Borg, Domprostiet og Øvre Romerike, fullt implementert i trosopplæringsreformen gjennom hele året. Sarpsborg prosti har fra juli 2010 mottatt ca. halv tildeling fordelt på alle menigheter. Fra 1. mai 2011 kom Sarpsborg prosti og Østre Romerike prosti med i reformen med full tildeling.

For menighetene som mottar tilskudd ser vi at det er en stor utfordring å rekruttere til stillingene som er opprettet. Det er også nødvendig å arbeide med kompetanseheving blant de nyrekruttede som kan ha lite erfaring fra kirkelig virksomhet. Det er en utfordring å disponere midlene godt i prostier med relativt store geografiske områder og lave medlemstall. Der hvor tildelingen blir for liten til å opprette faste stillinger, og samarbeid over soknegrensene er lite hensiktsmessig på grunn av lange avstander, er det vanskelig å oppfylle forventningene som ligger i tildelingen og i trosopplæringsplanen.

Det er problematisk at det strekker ut i tid før alle menigheter blir implementert i reformen. Det kan oppstå både apati og motstand i menigheter som har en opplevelse av å ha ventet i ti år på at midler skal komme til det arbeidet som de er sterkt engasjert i.

Menighetene som er tilført midler til trosopplæring har behov for støtte og hjelp i utviklingen av trosopplæringsarbeidet. Vi ser at det økende antallet menigheter fører til at det blir vanskeligere for bispedømmeadministrasjonen å holde tett kontakt underveis i planarbeidet og ved implementering av lokal plan. Vi ser at det vil bli nødvendig å sentralisere oppfølgingen noe, muligens ved at samlinger og oppfølging må foregå på prostinivå oftere enn på menighetsnivå.

Vi kan ikke si oss fornøyd med gjennomsnittlig oppslutning om tiltakene. Vi mener allikevel at flere av tiltakene har tilfredsstillende oppslutning, tatt i betraktning at tiltakene er nyetablerte. Vi ser at det er nødvendig å arbeide enda mer strategisk og grundig med å nå ut til alle barn og unge med tilbudene slik at oppslutningen over tid kan øke.

2.1.2.3 Lokalt FoU-arbeid

Styringsparameter: Omfang og virkning av forsøks- og utviklingsarbeid i bispedømmet
--

Resultatindikator: Antall fellesråd som deltar i forsøk eller har etablert samarbeidsordninger på tvers av sokne-/kommunegrensene	6
Vurdering av resultat og måloppnåelse	Mindre god. Av 38 fellesråd i bispedømmet er dette antallet lavt. I Nedre Romerike prosti er det påbegynt et samarbeid knyttet til gravferdsforvaltning og administrasjon av begravelser. I Domprostiet er det etablert et teknisk samarbeid innen økonomiforvaltning.
Tiltak som har vært gjennomført for å påvirke resultatet	I styringsdokument til prosten 2011 ble det løftet frem at prosten skal bidra til og stimulere til slike forsøksordninger. Spørsmålstillingen løftes fram under visitaser og drøftes med kirkevergelagets styre.
Eventuelle behov for å endre strategier og tiltak fremover	Styrke motivasjonsarbeidet og hensiktsmessigheten med bedre og økt ressursutnyttelse.
Øvrige kommentarer	Innføring av trosopplæringsreformen kan bidra til en positiv synergieffekt for samarbeid over sokne- og kommunegrensene.

Resultatindikator: Antall menigheter som deltar i forsøk med sammenslåtte menighetsråd	7 i Follo, 7 i Vestre Borge syssel, 2 i Østre Borge syssel, 3 i Sarpsborg prosti. Totalt 19 menigheter.
Vurdering av resultat og måloppnåelse	God. Det er svak endring fra forrige rapportering. Det var forventet at flere menighetsråd ville se på denne muligheten i forbindelse med kirkevalget. Det er tidligere gjort gode erfaringer lokalt. Det gjelder både med tanke på rekruttering til rådene,

	ressursanvendelse og bruk av frivillige i råd og utvalg.
Tiltak som har vært gjennomført for å påvirke resultatet	Det er gitt informasjon om prøveordning i god tid i forkant av de kirkelige valgene. Saken er drøftet i prostemøtet, og med kirkevergelagets styre.
Eventuelle behov for å endre strategier og tiltak fremover	Det må vurderes nærmere inn mot kirkevalget i 2015.
Øvrige kommentarer	Det er viktig å avklare om sammenslåtte råd er en tydelig ønsket utvikling på nåværende tidspunkt og på hvilken måte dette bidrar til endringer i soknestrukturen. Endringer av relasjonen stat – kirke vil også være et viktig anliggende i denne sammenhengen.

2.1.2.4 Diakoni

Styringsparameter: Omfanget av diakoniplaner i menighetene

Resultatindikator: Antall vedtatte diakoniplaner i bispedømmet	68 menigheter oppgir at de har vedtatt en diakoniplan. Dette utgjør 58 % av menighetene i Borg.
Vurdering av resultat og måloppnåelse	Mindre god. Diakoni er et satsingsområde for biskop og bispedømmeråd, og det er en målsetning at alle menigheter skal vedta en diakoniplan på basis av Kirkemøtets vedtatte plan for diakoni fra 2007.
Tiltak som har vært gjennomført for å påvirke resultatet	Rådgivning, kurs og samlinger. Det har imidlertid i deler av 2011 vært vakanse i diakonirådgiver-stillingen, noe som har redusert aktiviteten fra bispedømmerådets side. Fra 2012 er dette igjen på plass.
Eventuelle behov for å endre strategier og tiltak fremover	Aktivt tilby bistand til menigheter som ikke har kommet i gang med planer, evt. ta initiativ til utvikling av planer på prostinivå der det er naturlig med samarbeid.
Øvrige kommentarer	30 menigheter er i gang med å utarbeide en plan.

Styringsparameter: Omfanget av grønne menigheter

Antall	42 grønne menigheter. Dette utgjør 36 % av menighetene i Borg.
Vurdering av resultat og måloppnåelse	Mindre god. Arbeidet med å øke antall grønne menigheter går tregere enn forventet.

Tiltak som har vært gjennomført for å påvirke resultatet	Ressursgruppa for forbruk og rettferd har satt i gang stafett med det formål at alle menigheter skal utfordres til dette. Det har vært gjennomført inspirasjonssamling for Romeriksmenighetene i 2011.
Eventuelle behov for å endre strategier og tiltak fremover	Styrke ulike informasjons- og inspirasjonskanaler. Samarbeide med prester og trosopplæringsmedarbeidere for å inspirere til å ta i bruk tilgjengelig materiell i gudstjeneste og trosopplæring. Ha fokus på to prostier i 2012, Østre Borge syssel og Øvre Romerike.

Styringsparameter: Omfanget av diakoner og diakoniarbeidere i menighetene

Resultatindikator: Antall vigslede diakoner og diakonistillinger i bispedømmet	Vigslede diakoner: 27 vigslede diakoner, hvorav 4 er i permisjon. Det er totalt 24,54 diakonstillinger. Av disse er det 21 menigheter/fellesråd som har ansatt diakon i 100 % stilling. Diakoniarbeidere: Når det gjelder diakoniarbeidere er det totalt 2,9 stillinger fordelt på 6 personer (6 menigheter). Det betyr at 36 menigheter i bispedømmet har tilgang på en diakonstilling/ressurs.
Vurdering av resultat og måloppnåelse	Mindre god. Flere menigheter trenger stillingsressurs på dette området for å styrke arbeidet.
Tiltak som har vært gjennomført for å påvirke resultatet	Innspill til statsbudsjettet med henvisning til Soria Moria erklæringen.
Eventuelle behov for å endre strategier og tiltak fremover	Bistå menigheter/fellesråd som ønsker diakon til å komme i dialog med kommunene med utgangspunkt i samhandlingsreformen.

Øvrige kommentarer:

Kirkens Nødhjelps fasteaksjon er sterkt forankret i menighetene i Borg. 114 av bispedømmets 118 sokn gjennomførte fasteaksjon i 2011, og det ble samlet inn til sammen kr.3.250.000,- til dette formålet.

2.1.2.5 "Kirke for alle"

Arbeidet med å lære opp kommunalt ansatte i forhold til å sikre at de som mottar omsorgstjenester også får en reell mulighet til å utøve og praktisere sin tro, har også vært på agendaen i 2011. Flere kommuner enn tidligere setter nå tema på dagsorden. Samtidig er det mange kommuner som ennå ikke har implementert rundskrivet «Rett til egen tros- og livssynsutøvelse» fra 2009. Det er derfor behov for å sette tema på

dagsorden når kirkens ledelse har møtepunkt med kommunen. I arbeidet med å sikre at retten til at tros- og livssynsutøvelse for dem som mottar omsorgstjenester blir ivaretatt, er det nødvendig at Fylkesmannen i sterkere grad tar opp tematikken med kommunene.

Borg bispedømme tok i 2010 initiativet til å lage et bokverk med kommentarer til Kirkeårets fortellingstekster, hvor målsettingen er å gi inspirasjon til å lage prekener «for alle». I arbeidet med tekstene har involvering stått sentralt. I arbeidsgruppene som er dannet i forbindelse med arbeidet i menighetene, har også mennesker med utviklingshemning deltatt. Første bok kom høsten 2011. I denne første boken har 9 medarbeidere i Borg bispedømme levert bidrag. I andre bok, som kommer våren 2012, er det 8 medarbeidere i Borg bispedømme som har deltatt med bidrag. Bøkene som gis ut på IKO forlag, er et godt bidrag i arbeidet med å arbeide fram en gudstjeneste for alle generasjoner og alle mennesker, jf. «Gudstjeneste for Den norske kirke» kapittel 7.9 og 7.11.

Styringsparameter: Omfanget av tilrettelagte grupper for de med særskilte behov

Resultatindikator: Antall grupper i bispedømmet	13
Vurdering av resultat og måloppnåelse	God. Gruppene gir et godt og trygt fellesskap for mennesker med særskilte behov.
Tiltak som har vært gjennomført for å påvirke resultatet	Samhandling mellom kommunale tjenesteytere og den lokale menighet, for å legge til rette for deltakelse.
Eventuelle behov for å endre strategier og tiltak fremover	<ol style="list-style-type: none"> 1.) Det er i større grad behov for å legge til rette for at de som deltar i de tilrettelagte fellesskap, også får mulighet til å delta i menighetens øvrige samlinger. 2.) Da deltakerne i gruppene er i stor grad voksne mennesker, er det behov for å undersøke hvilke behov barn og unge har i forhold til tilrettelagt gruppe. 3.) Utfordre flere menigheter til å arbeide planmessig med å sikre at medlemmer som har særskilte behov, får enn reell mulighet til å delta i menighetens fellesskap ut i fra sine forutsetninger.
Øvrige kommentarer	Det er behov for i større grad å bruke gruppene som arena for relasjonsbygging i menigheten.

Styringsparameter: Omfanget tilrettelagte gudstjenester for de med særskilte behov

Resultatindikator: Antall menigheter som regelmessig har tilrettelagte gudstjenester	9 (i dette tallet er bare særskilte tilrettelagte gudstjenester utenom høymessen tatt med)
Vurdering av resultat og måloppnåelse	Tilfredsstillende. Gudstjenestene har en god oppslutning og avdekker et tydelig behov. Det jobbes kontinuerlig med kvalitetssikring og utvikling av formidlingsformer.
Tiltak som har vært gjennomført for å påvirke resultatet	Samhandling med kommunene for å legge til rette før ønsket deltakelse. Boka «Kirkeårets fortellingstekster» har bidratt til at det settes et sterkere fokus på arbeidet med forkynnelsen.
Eventuelle behov for å endre strategier og tiltak fremover	Behov for å styrke relasjonen mellom dem som deltar ved de tilrettelagte gudstjenester og dem som deltar i menighetens øvrige arbeid.
Øvrige kommentarer	I tillegg til de tilrettelagte gudstjenester utenom høymesstid, er det mange menigheter som på en særskilt måte legger den ordinære høymessen til rette for mennesker med særskilte behov. Dette skjer i stadig større grad.

2.1.2.6 Misjon og vennskapsarbeid

Antallet misjonsavtaler har holdt seg forholdsvis stabilt i 2011. Antall vennskapsavtaler har økt fra 20 i 2010 til 27 i 2011. Stillingen som misjonsrådgiver har stått vakant i deler av 2011, og dette har påvirket arbeidet i forhold til mulighet for oppfølging av avtalene.

Styringsparameter: Omfanget av misjonsavtaler i menighetene

Resultatindikator: Antall inngåtte SMM-avtaler/misjonsavtaler i menighetene	90
Vurdering av resultat og måloppnåelse	God.
Tiltak som har vært gjennomført for å påvirke resultatet	Det har vært få tiltak fra bispedømmerådet dette året da stillingen har stått vakant i deler av året. Misjonsorganisasjonene har likevel arbeidet for å få flere avtaler.
Eventuelle behov for å endre strategier og tiltak fremover	Øke informasjonen til menighetene om fordelene ved å ha en misjonsavtale.

Styringsparameter: Omfanget av vennskapsavtaler i menighetene

Resultatindikator: Antall formaliserte vennskapsavtaler mellom menigheter i Borg og menigheter i utlandet	27
Vurdering av resultat og måloppnåelse	God. Antall avtaler har gått opp fra 2010.
Tiltak som har vært gjennomført for å påvirke resultatet	Dette kan sees som et resultat av langsiktig arbeid over flere år.
Eventuelle behov for å endre strategier og tiltak fremover	Øke informasjonen til menighetene om hva det innebærer å ha en vennskapsavtale.

2.1.2.7 Kultur

Kulturrådgiverstillingene er i en etableringsfase, med nylig utarbeidede styringsparametere og resultatindikatorer og rapporteringen reflekterer denne situasjonen. I denne rapporten vil enkelte prosjekt som har hatt oppstart i 2010 bli med i foreliggende rapport, og noen underpunkter er lagt til hovedindikatorene slik at rapporten bedre reflekterer arbeidet som er nedlagt i stillingens første hele år.

Målformulering:

«Med forankring i KM 07/2005 Kunsten å være kirke, skal kunst- og kultursatsningen sørge for at menighetenes kulturkompetanse og kirkens koordinerende rolle styrkes, og spisskompetanse utvikles i bispedømmene.

Målet er bred og økt kulturvirksomhet i menighetene, og at Den norske kirke framstår som en attraktiv og profesjonell aktør i norsk kulturliv innen alle kunstneriske uttryksformer.»

Styringsparameter: Øke og fremme bred kirkelig kulturvirksomhet

Resultatindikator: Antall sendte søknader søkt sum og innvilget sum til menighetene	Innsamlede tall fra 11 av 38 fellesråd: Ant søknader: 57 Søkebeløp: 1.635.849 Innvilget: 542.147
Antall bistand til finansiering	7 menigheter veiledet av rådgiver
Søknader skrevet av Borg BDR /i samarbeid med andre rådgivere og/eller kunstnere	1) Verksted på Vandring: 4 søknader sum: 338.000 Innvilget: 60.000 2) Arr. til vigsling av biskop: 2 søknader/90.000 Innvilget 55.000
Vurdering av resultat og måloppnåelse	Tilfredsstillende ut fra at dette arbeidet fortsatt er i en oppstartfase. Rapportering fra menigheter er ikke etablert, og hadde en forventet lav svarprosent, om enn med sterke tall.

	Menighetene bruker i liten grad rådgiver til bistand til sine kulturtiltak. Kulturrådgivers egne søknader har gått til svært vellykkede, men mer punktuelle og nasjonalt rettede tiltak
Tiltak som har vært gjennomført for å påvirke resultatet	Informasjon er gitt på over 15 kirkelige samlinger i bispedømmet.
Eventuelle behov for å endre strategier og tiltak fremover	Generell informasjon om/fra kulturrådgiver til grupper av aktører har trolig mindre effekt enn mer direkte kontakt med aktører som kan ha bruk for bistand. Dette krever tid å bygge opp.
Øvrig kommentar	Punktuelle arrangement der kulturrådgiver har et større drivende ansvar (som Verksted på Vandring og arr til vigsling av ny biskop), gir viktige eksempler på hva «bred kirkelig kulturvirksomhet» kan være, og kan bidra til at menighetenes egne arrangører ser nye muligheter og oppdager både rådgivers kompetanse og nye kunstnere, kunstformer og berøringspunkter til menighetslivet.

Styringsparameter: Bygge, utvikle kirkelig kulturkompetanse

Resultatindikator: Antall kompetansehevende tiltak og antall deltakere på disse	2 67
	- «Kunsten å lykkes» 42 deltakere - «Verksted på vandring» 25 deltakere (nasjonalt) - se også kommentarer under andre styringsparametere
Vurdering av resultat og måloppnåelse	Tilfredsstillende ut fra forutsetningene. Viktige kvalitetshevende tiltak. 42 deltakere på arrangørkurs anses som svært godt og viktig i forhold til målsetningen om flere (innvilgede) søknader og større synlighet for rådgiverfunksjonen. Relativt lavt deltakerantall på det nasjonale verkstedet, men høyt faglig nivå og nasjonale og internasjonale ringvirkninger.
Tiltak som har vært gjennomført for å påvirke resultatet	Omfattende informasjonsarbeid og nettverksbygging.
Eventuelle behov for å endre strategier	«Verksted på vandring» var og skal være

og tiltak fremover	kunstnerinitiert og kunstnerdrevet, og kulturrådgiverfunksjonen bør først og fremst legge til rette for regional/lokal tilpasning i en eventuell fortsettelse.
Øvrig kommentar	«Kunsten å lykkes» følges av 2-3 kurs i samme serie i 2012

Styringsparameter: Utvikle og videreformidle spisskompetanse

Resultatindikator: Antall tiltak og antall resultater	5
Satsningsområde «Salmeskatten»	1)«Salmeslaget» i samarbeid med trosopplæring og kirkemusikk, tverrfaglig salmeprosjekt nærmer seg realisering i 2012 2) Arr. til vigsling av biskop: Nyskapende salmebasert konsert.
Satsningsområde «Den Kulturelle Spaserstokken»	3 kontakter/prosjekt: Kommunal rådgiver «Følgesvenn»-prosjekt 1700-tallssalmer-prosjekt
Vurdering av resultat og måloppnåelse	God støtte fra to fylker til bispevigsling Øvrige resultat trer fram i 2012
Tiltak som har vært gjennomført for å påvirke resultatet	Tverrfaglig samarbeid på Bispekontoret Søknader til to fylker Møtevirksomhet
Eventuelle behov for å endre strategier og tiltak fremover	Større aktivt «trykk» på begge satsningsområder – i retning av nye kunstproduksjoner og stimulans til nye prosjekt. Behov for større «armslag» for kulturrådgiver i form av arbeidstid til nettverksbygging og idéutvikling

Styringsparameter: Initiere samarbeid mellom kirken og kulturlivet for øvrig

Resultatindikator: Antall nye samarbeidstiltak	15 rapporterte fra fellelråd
	5 samarbeidsprosjekt/tiltak ved rådgiver
Vurdering av resultat og måloppnåelse	- Svært godt forhold til Østfold kulturproduksjoner gjennom «Kunsten å lykkes» og flere langsiktige prosjekter. - Relativt liten umiddelbar/målbar respons på generelle henvendelser. Flere resultat i 2012 og seinere.
Tiltak som har vært gjennomført for å påvirke resultatet	- Camilla Collett-prosjekt/stemmerettsjubileum

	<ul style="list-style-type: none"> - «Kunsten å lykkes» - Verksted på Vandring - Arr. til vigsling av biskop - Informasjonsbrev og møter - ca. 45 brev til kommunale kultursjefer og ulike kulturinstanser.
Eventuelle behov for å endre strategier og tiltak fremover	I større grad bruke spesifikke prosjekt til å knytte kontakter og etablere samarbeid, slik at nettverksbyggingen handler om konkrete erfaringer og mål.
Øvrig kommentar	Det er en generell erfaring at aktører fra kunst- og kulturlivet responderer raskere og mer positivt på invitasjon til samarbeid, enn menighetsarbeidere. Ulikhetene i arbeidsvilkår/rammer for å bruke tid på kulturarbeid er en viktig faktor i dette, og arbeidet med å finne samarbeidsmodeller som gir utbytte for alle parter vil ta tid.

2.1.2.8 Ungdomsdemokrati/ung i kirken

Ungdomsrådet i Borg avholdt i 2011 11 møter og behandlet 89 saker. I 2011 var tre av representantene i ungdomsrådet også medlemmer av bispedømmerådet, noe som sikret en god kommunikasjon mellom ungdomsrådet og bispedømmerådet.

Borg bispedømme var representert på Ungdommens kirkemøte på Sunnmøre folkehøgskole 6.-10. oktober med 4 delegater.

Ungdomstinget i Borg ble avholdt på Stenbekk misjonssenter 11.-13. mars med 15 deltakere. Bispedømmerådet satser aktivt på å øke denne deltakelsen i 2012. Dette er noe som tas opp på alle menighetsråds kurs, og man vil også forsøke å kombinere ungdomstinget med en fagsamling om ungdomsarbeid.

2.2 Presteskapet, kap.1591

Borg biskop og bispedømmerådet har et ønske om å være en kompetent og god arbeidsgiver for prestene i bispedømmet. Dette søkes bl.a. oppnådd gjennom en jevnlig og tett dialog med prostene, raske tilbakemeldinger og svar på henvendelser til bispedømmets administrasjon og god dialog med de tillitsvalgte for prestene. Det er også et tett og nært samarbeid med vernetjenesten i bispedømmet og jevnlig kontaktmøter med Kirkevergelaget. For 2011 vil vi særlig løfte frem følgende to hovedsatsninger for bispedømmet som vi tror er av betydning for prestenes arbeidssituasjon:

Videre utvikling av veiledningstilbudet i Borg bispedømme

Borg bispedømme har gjennom svært mange år prioritert arbeidsveiledning for prestene. Etatsstatistikken for 2011 viser at 70 % av prestene i bispedømmet deltar

jevnlig i kontinuerlige veiledningsgrupper. Tallet har over tid holdt seg på dette nivået. Ved tilsetning i nye prestestillinger presenteres ABV som en integrert del av det å gjøre prestetjeneste i Borg. De tilbakemeldinger vi da får på dette, er at søkere til Borg opplever det vel utbygde ABV-tilbudet som en av grunnene til at de søker arbeid hos oss. For å sikre at vi også vil ha kompetente ledere til veiledningsgruppene videre, har Borg i en 2 års periode hatt 7 deltagere på AVU-utdanning. Den ene av disse har nå fått stilling i et annet bispedømme. I tillegg til ABV-gruppene, har vi også ut fra behov gitt øket støtte til individuell veiledning for prester. Et kompetent eget veilederkorps har her muliggjort at vi for det aller meste har kunnet bruke våre egne veiledere til dette. I etterkant av 22.juli og de utfordringer vi da også fikk som et av de bispedømmer som ble særlig hardt rammet av katastrofen, er vår erfaring at de aller fleste behov ble godt håndtert gjennom vårt eksisterende veiledningssystem.

Innføring av «Prostemodulen»

Når det gjelder ledelse av prestetjenesten, har det vært en hovedprioritering for oss å skape en god forutsigbarhet for prestene mht. uttak av fridager, ferie, permisjon osv. Behovet for å gjøre noe konkret her har vokst fram som en konsekvens av samarbeidet med vernetjenesten og vår felles oppfølging av den årlige arbeidsplassundersøkelsen. Her har nettopp det å kunne ha en forutsigbarhet i tjenesten vært en av de viktigste tilbakemeldinger fra prestene. Våren 2011 ble det nedsatt en egen arbeidsgruppe som skulle komme med forslag til felles planverktøy for prostene. I denne arbeidsgruppen var både prostene, presteforeningen og bispedømmeadministrasjonen representert. Arbeidet endte med en samstemt anbefaling. Denne ble drøftet – og fikk tilslutning – på prostemøtet. Borg biskop bestemte deretter at alle prostiene i Borg fra 1.januar 2012 skulle ta i bruk «Prostemodulen» utviklet av Agrando AS. Dette er et verktøy som også kan utvikles videre der man blant annet kan samkjøre «Prostemodulen» og «Medarbeideren» i de områdene der dette arbeidsplanleggingsverktøyet er i bruk.

2.2.1 Hovedmål

Hovedmål: Bevilgningene til prestetjenesten har som mål at alle menigheter i Den norske kirke skal ha fast geistlig betjening, slik at tjenesten er nærværende i alle lokalsamfunn. Alle sokn skal være betjent av en eller flere prester.

2.2.1.1 Prestedekning

Vi har lagt til grunn at Borg bispedømme på rapporteringstidspunktet har 138 fast opprettede stillinger. I 2012 vil tallet være 139 etter at Follo prosti er delt i Søndre og Nordre Follo. Når vi i vår rapportering legger til grunn et lavere antall (126) årsverk menighetspresttjeneste, skyldes det at vi har trukket ut 5 fengselspreststillinger, 2 halve stillinger som studentprest, 1 integreringsprest, 1 prosjektprest («Hjerter som ser» ved AHUS) samt at vi har definert våre 8 prosters menighetspresttjeneste til å utgjøre 50 % av deres stilling.

I den offisielle «Etatsstatistikk 2011» figurerer Borg med tallet 145 i rubrikken for «antall prester». Av dette følger også at antall medlemmer pr. prest blir et annet enn det vi opererer med. (3451 i den offisielle etatsstatistikk mot 3601 i vår årsrapport). Det er to årsaker til at dette tallet blir et annet enn det vi har lagt til grunn. Den første

er at vikarer ved vakanse og ledighet er registrert i tillegg til faste stillingsinnehavere. Den andre er at vi ved våre nyopprettede stillinger (som ennå ikke er fast besatt), har registrert inn de som midlertidig er inne i disse stillingene.

<p>Resultatindikator: Gjennomsnittlig antall kirkemedlemmer pr. prestestilling</p>	<p>Gjennomsnittlig antall kirkemedlemmer pr. prestestilling i Borg, er 3601. Flere av prestestillingene i Borg er imidlertid spesialstillinger som enten ikke – eller bare delvis – gjør menighetspresttjeneste. Hvis vi forholder oss til medlemmer pr.årsverk menighetspresttjeneste, er tallet 3972.</p>
<p>Vurdering av resultat og måloppnåelse</p>	<p>God. Alle sokn i bispedømmet har i 2011 vært betjent av en eller flere prester. Den store utfordringen i Borg er ikke å sikre betjening, men at prestedekningen i forhold til medlemstall og oppgaver blir for liten.</p>
<p>Tiltak som har vært gjennomført for å påvirke resultatet</p>	<p>Borg bispedømme har over tid arbeidet planmessig med tanke på å vinne gehør for bispedømmets særlige utfordringer. At vi i 2011 fikk tildelt midler til 5 nye prestestillinger, var derfor både etterlengtet og gledelig. Fra bispedømmerådets side har vi lagt til rette for utlysning av de nye stillingene. Samtidig har vi – før ny prest er tilsatt i disse stillingene – åpnet opp for å engasjere vikar i de ledige stillingshjemler. En bedret økonomisk situasjon har også gjort at vi i 2011 raskere har satt inn vikarer når det har vært behov for dette.</p>
<p>Eventuelle behov for å endre strategier og tiltak fremover</p>	<p>Det er viktig å understreke at selv etter tildeling av nye prestestillinger til Borg bispedømme i 2011, er vi det bispedømmet med flest antall kirkemedlemmer pr. prestestilling. Det er i Borg bispedømme at den sterkeste befolkningsveksten i landet skjer. Å sikre en styrket geistlig betjening i Borg, handler derfor om Kirkens nærvær i lokalsamfunnet og å bevare Den norske Kirke som en levende folkekirke.</p>

2.2.1.2 Rekruttering

<p>Resultatindikator: Antall ledige prestestillinger i bispedømmet</p>	<p>0</p>
<p>Vurdering av resultat og måloppnåelse</p>	<p>Svært god. Borg bispedømme har i 2011 hatt svært god tilgang på søkere både til faste stillinger og vikariater. Ved ett tilfelle ble stillingen lyst ut på nytt da den som var tilsatt av bispedømmerådet seinere trakk seg, men ved neste utlysning var det mange kvalifiserte søkere. Også i år er det rett å si at det som har forsinket utlysning av ledige stillinger mest, har vært problemer knyttet til tjenestebolig. Det sterke presset på boligprisene i nærheten til Oslo – kombinert med en trang kommuneøkonomi – gjør det ofte svært krevende å finne tjenlig tjenestebolig innenfor de økonomiske rammene som kommunene stiller til disposisjon.</p>
<p>Tiltak som har vært gjennomført for å påvirke resultatet</p>	<p>I innledningen til dette hovedkapitlet, er videreutvikling av veiledningstjenesten og styrking av ledelse av prestedtjenesten trukket fram som to særlige satsninger i 2011. I tillegg vil nevne vårt arbeid med å skape gode rutiner for boligforvaltningen og gode rutiner for utlysning og ansettelse i ledige stillinger.</p>
<p>Eventuelle behov for å endre strategier og tiltak fremover</p>	<p>Borg bispedømme har vært i den situasjon i 2011 at mange prester som har søkt hos oss – og som vi gjerne skulle ha ansatt – ikke har nådd opp i den sterke konkurransen det er mellom mange godt kvalifiserte søkere. Et viktig anliggende fra vår side har derfor vært å kommunisere overfor søkere at de er ønsket til tjeneste i bispedømmet selv om de ikke når opp ved første eller annen gangs søknad.</p>
<p>Øvrige kommentarer</p>	<p>Vi tror at Borg bispedømme er et attraktivt bispedømme å arbeide i. Noe av grunnen til dette handler om geografi og nærheten til Oslo, men vi tror også at flere forhold handler om den profil og de satsninger bispedømmet har valgt. I forrige årsmelding reflekterte vi rundt om vi ville oppleve lavere søknad til våre</p>

	stillinger når omliggende bispedømmer (f.eks Oslo) igjen åpnet opp for nyansettelser. I dag vet vi at søkertilgangen heller har styrket seg i 2011.
--	---

Resultatindikator: Antall nytilsatte prester, eksklusiv overgang fra annen prestestilling	2
Vurdering av resultat og måloppnåelse	God. Bispedømmerådet har i 2011 rekruttert både studenter direkte fra studier og prest fra stilling utenfor kirken.
Tiltak som har vært gjennomført for å påvirke resultatet	Det aller viktigste vi har gjort, er det arbeid vi har lagt ned for å spisse våre utlysningstekster slik at disse enda tydeligere etterspør særskilt kompetanse, bakgrunn og erfaring. For å sikre en god alderssammensetning i bispedømmet, har vi – i forståelse med presteforeningen – definert noen av våre stillinger som «rekrutteringsstillinger.» Samtidig har vi ved noen av våre spesialstillinger (eks. fengselspreststillinger) etterspurt en spesifikk kompetanse. Dette har gjort det mulig for oss å rekruttere personer til Borg både direkte fra studiesituasjon samt å få inn prester fra stilling utenfor kirken. Fra bispedømmerådets side har også kontakten med studenter knyttet til Borg bispedømme gjennom VTP blitt prioritert.
Eventuelle behov for å endre strategier og tiltak fremover	Det er flere år siden Biskopens samling med ordinerte prester som ikke er i kirkelig tjeneste, har blitt gjennomført. Det legges opp til en slik samling i 2012

Resultatindikator: Antall prester som har fratrudd stillinger før fylte 67 år, eksklusiv overgang til annen	3
Vurdering av resultat og måloppnåelse	God. Det er en målsetting å legge til rette for at flest mulig prester kan bli stående i tjenesten til fylte 67 år. Samtidig er det også noen ganger et viktig personalpolitisk anliggende å legge til

	rette for at prester som av ulike årsaker har problemer med å stå i tjenesten til normal pensjonsalder, kan få avslutte denne på en verdig og god måte. Borg bispedømmeråd ønsker i sin personalforvaltning å vektlegge begge disse hensyn.
Tiltak som har vært gjennomført for å påvirke resultatet	Bispedømmet har også i 2011 videreført sin satsning på milepælsamtaler og gjennomført disse med alle prester født i 1956. Videre er bispedømmets seniorpolitiske plan revidert og gjennomgått. Bispedømmet har et nært og godt samarbeid med vår IA-kontakt, noe som i 2011 har bidratt til konkret tilretteleggelse av tjeneste. Bispedømmerådet har også ved ett tilfelle inngått individuell avtale.
Eventuelle behov for å endre strategier og tiltak fremover	I løpet av våren 2012 vil vi lage ny handlingsplan for IA.

2.2.2. Resultatmål

2.2.2.1 Prestetjenesten skal være tilpasset lokale forhold og utfordringer

Styringsparameter: Tjenestefordeling

Resultatindikator: Andel menighetsprester som er gitt et spesialisert ansvarsområde innen prostiet	5
Vurdering av resultat og måloppnåelse	Mindre god. Som samlet vurdering har vi valgt å si at målsettingen om å utnytte tjenesteordningene og gi prestene et spesialisert arbeidsområde er oppfylt mindre godt. Det er fortsatt svært mye å gå på her. Sammenlignet med 2010 er det allikevel en viss bedring, fra 4 til 5.
Tiltak som har vært gjennomført for å påvirke resultatet	Dette dreier seg om at de aktuelle prester har fått mulighet til å bruke deler av sin arbeidstid på fagfelt hvor de besitter en særskilt kompetanse. De aktuelle ansvarsområder er ABV, åndelig veiledning, pilegrimsarbeid, integrering og sorgarbeid
Eventuelle behov for å endre strategier og tiltak fremover	Den pressede bemanningssituasjonen i Borg gjør det vanskelig å frigjøre

	ressurser til spesialoppgaver. Når dette i tid faller sammen med ledighet/skifte i mer enn halvparten av prosteembetene, vil det være naturlig med et fornyet fokus på dette når nye proster har tiltrådt.
--	--

2.2.2.2 Prestene skal stimuleres til å utvikle kunnskaper, ferdigheter, holdninger og motivasjon for tjenesten

Styringsparameter: Etter- og videreutdanning

Gjennomsnittlig antall studiedager pr. prest	8,2 I etatsstatistikken for 2011 figurerer Borg med et totalt antall på 4,9 studiedager pr. prest. I dette tallet er bare studiepermisjoner i regi av REU inkludert. Når vi i vår årsrapport opererer med 8,2 studiedager pr. prest, skyldes det at vi har forholdt oss til at det samlede antall studiedager i Borg var 1134 for 2011. I rubrikken nedenfor fremgår det hvordan dette tallet er kommet fram
Vurdering av resultat og måloppnåelse	God Det samlede antall studiedager i Borg var 1134 i 2011. Dette tallet fordeler seg på 655 dager i regi av REU. Her har 10 kvinner og 12 menn hatt studiepermisjon i 2011. Videre har vi registrert 479 studiedager meldt inn av prostene utenfor REU-systemet. Samlet sett vurderer vi dette resultatet som godt.
Tiltak som har vært gjennomført for å påvirke resultatet	Bispedømmerådet har budsjettert med 122 uker studiepermisjon i regi av REU. For 2011 ble det innvilget 131 uker. Den største satsningen har vært AVU. Vi har også – i samarbeid med prostene – ønsket å legge til rette for studievirksomhet i prostiene. Samlet sett har dette ført til en betydelig satsning på etter- og videreutdanning i 2011.
Eventuelle behov for å endre strategier og tiltak fremover	Vi ser for oss to mulige forbedringer. Den første er knyttet til vår egen personalregistrering hvor vi vil legge inn en egen rubrikk som angir innvilget studiepermisjon. Den andre forbedringen går på vår presisering overfor prostene når det gjelder hva som skal registreres som studiedager i prostiet. De rapporter

	vi har mottatt fra prostene, tyder på at det er noe ulik praksis prostene imellom på dette feltet. Slik sett er det en viss usikkerhet knyttet til vårt oppgitte tall på 479 studiedager meldt inn av prostene utenfor REU-systemet.
Øvrige kommentarer	En aktiv satsing på etter- og videreutdanning er viktig for å rekruttere og bevare et kompetent og motivert presteskap.

2.2.2.3 Det skal motiveres og legges til rette for at flere kvinner søker tjeneste som menighetsprester og innehar lederstillinger i kirken

Styringsparameter: Kvinneandel

Resultatindikator: Andel kvinner i faste prestestillinger	28 %
Vurdering av resultat og måloppnåelse	God. Det er ingen store endringer fra 2010. Den samlede andel kvinner i faste prestestillinger er rimelig god, men det er store ulikheter mellom prostiene (Se årsrapport for 2010)
Tiltak som har vært gjennomført for å påvirke resultatet	Vi har hatt 9 nytilsetninger i 2011. I disse stillingene er det ansatt 5 menn og 4 kvinner. Det er riktig å si at bispedømmerådet ved nytilsetninger har hatt et særlig fokus på kvinneandel og kjønns sammensetning i både menighet og prosti i 2011. Ved alle utlysninger er det vedtatt politikk at det skal stå «kvinner oppfordres til å søke.»
Eventuelle behov for å endre strategier og tiltak fremover	Det er viktig at bispedømmet fortsetter å opprettholde sitt fokus på å styrke kvinneandelen i bispedømmet. Særlig gjelder det i de prostier hvor kvinneandelen er lav
Resultatindikator: Andel kvinner i stillinger som biskop og prost	33,3 % Pr.30/11 hadde vi 2 kvinner og 4 menn i fast stilling som prost. Det er utnevnt mannlig biskop, mens det var i 2011 ledighet i 3 prosteembeter
Vurdering av resultat og måloppnåelse	God. Andelen kvinner i lederstillinger i bispedømmet ligger pr. dato litt over andel av kvinner i faste prestestillinger.
Tiltak som har vært gjennomført for å påvirke resultatet	Ved utlysning av alle ledige prosteembeter ble kvinner spesielt

	oppfordret til å søke.
Eventuelle behov for å endre strategier og tiltak fremover	Det skal utnevnes 3 nye proster i Borg. Det vil være naturlig at hensynet til andel kvinner i lederstillinger vil være ett av de kriterier som bør vektlegges ved tilsetting.
Øvrige kommentarer	(Før rapportens innlevering ble det i 2012 utnevnt 3 nye proster, herav 2 kvinner.)

Styringsparameter: Likestilling

Kvinneandelen i presteskaper i Borg bispedømme hadde en marginal tilbakegang fra 28,8 % i 2010 og til 28,6 % i 2011. Bispedømmerådet har som målsetting å øke kvinneandelen i menighetspreststillinger (sokneprest og kapellan). I 2011 var det nytilsetting i 9 stillinger. (1 prosteembete, 5 soknepreststillinger, 2 kapellanstillinger og 1 fengselsprest) Det ble ansatt 3 kvinnelige sokneprester og 1 kvinnelig kapellan. I 2011 ble videre ytterligere 3 prosteembeter lyst ut. I denne prosessen har det vært en målsetting å øke antall kvinner i lederstillinger. (I februar 2012 ble 2 kvinner og 1 mann tilsatt i disse embetene.)

Gjennomsnittslønnen blant kvinner er lavere enn blant menn. Dette henger først og fremst sammen med at ansienniteten blant kvinner er lavere. I de lokale forhandlinger valgte bispedømmerådet å øke den lokale potten med kr.156924 slik at den samlede sum til forhandling var kr.323000. Av dette fikk kvinner 26 %, noe som er litt under andel av kvinnelige prester i bispedømmet. Årsaken til at forhandlingsresultatet ble slik, var en felles enighet om ved disse forhandlingene å prioritere prester med lang ansiennitet (alder over 60 år)

Også blant prostene er gjennomsnittslønn blant kvinner lavere enn blant menn. Det har to hovedårsaker. For det første at de prostier som har kvinnelig prost er av en slik størrelse at de er plassert i lønnskategori 1. Like viktig er det imidlertid at nye proster (som i 2010 og 2011 har vært menn i Borg) ved tilsetting er plassert høyere enn proster som har vært i tjeneste noen år. Ved de lokale forhandlinger var det således enighet om å prioritere kvinner i lederstillinger. Dette ble også gjort.

	Totalt		Lederstillinger		Øvrige stillinger	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Kjønnsfordeling- alle ansatte	28,6%	71,4%	33%	67%	28,4%	71,6%
Kjønnsfordeling- heltidsansatte	27,6%	72,4%	33%	67%	28,5%	71,5%
Kjønnsfordeling- deltidsansatte	50%	50%	0	0	50%	50%
Gjennomsnittslønn	462710	474545	579600	623450	456216	468000

2.2.2.4 Prestene skal sikres gode arbeidsvilkår

Styringsparameter: Arbeidsmiljø og arbeidstid

<p>Resultatindikator: Gjennomsnittlig andel sykefravær</p>	<p>5,12 % Legemeldt sykefravær: Kvinner – menn – totalt 3,81% 5,29% 4,87% Totalt sykefravær: Kvinner – menn – totalt 4,11% 5,53% 5,12%</p>
<p>Vurdering av resultat og måloppnåelse</p>	<p>God. Det er en økning i det totale sykefraværet fra 3,58 % i 2010 og til 5,12 % i 2011. Hvis vi splitter tallene opp på kvinner og menn, ser vi imidlertid at sykefraværet for kvinner gikk videre ned i 2011, mens tallet for menn hadde en stigning. Vår vurdering er at dette i hovedsak har sin grunn i langtidssykmeldinger. Så langt vi kan se, har disse ikke sin årsak i arbeidsrelaterte forhold. Når måloppnåelsen allikevel samlet sett vurderes som god, har dette sin grunn i følgende: Sykefraværet er fortsatt lavt. Slik vi vurderer det, var sykefraværet i 2010 mer et unntak og eksepsjonelt lavt. Dersom vi sammenligner med 2009, var sykefraværet det året 6,4 %. Tallene for 2011 ligger således langt under dette. Fortsatt melder 33 prester at de har vært på jobb til sammen 55 ganger i 2011 når de burde ha vært sykmeldt. (jfr. arbeidsplassundersøkelsen for Borg 2011) Uten at dette i detalj kan belegges, våger vi likevel å antyde at raskere og bedre bruk av vikarer kan ha ført til at prester har tatt ut sykemelding når det har vært nødvendig. Hvis dette er tilfelle, vurderer vi det som positivt.</p>
<p>Tiltak som har vært gjennomført for å påvirke resultatet</p>	<p>Bispedømmerådet har hatt fokus mot nye regler for sykeoppfølging. Dette har vært tatt opp som egen sak på prostemøtet, og prostenes ansvar er skjerpet inn. Også for 2011 har vi gjennom arbeidet i RAMU videreført arbeidet med fokus på arbeidsmiljø og sykefravær.</p>
<p>Eventuelle behov for å endre strategier og tiltak fremover</p>	<p>Vi ønsker å ha fortsatt fokus mot denne problematikken.</p>
<p>Øvrige kommentarer</p>	<p>I arbeidet med å sikre prestene gode</p>

	<p>arbeidsvilkår, er det viktig å beholde det dobbelte fokus vi har. Alt som kan gjøres – legges til rette – for at sykefraværet kan gå ned, skal vi gjøre. Samtidig er det viktig – særlig i møte med en arbeidsgruppe som ofte strekker seg svært langt – å gi prestene frimodighet til å være sykemeldt når dette er riktig.</p>
--	---

2.2.2.5 Bispedømmerådet, biskopen og prostene skal sørge for god ledelse av prestedjenesten og tilrettelegge for et positivt samvirke mellom prestene, kirkens valgte organer og andre kirkelig tilsatte

Styringsparameter: Ledelse

Resultatindikator: Andel av prestene som har hatt medarbeidersamtale	113
Vurdering av resultat og måloppnåelse	Mindre god For 2011 må vi melde om en nedgang på dette feltet. Det er vi ikke fornøyd med. En nærmere gjennomgang av rapporten fra prostene viser imidlertid at denne nedgangen handler om 2 konkrete prostier. I begge disse prostiene har det vært/ er det skifte i prostestillingen.
Tiltak som har vært gjennomført for å påvirke resultatet	I 2011 ble det vedtatt å dele Follo prosti. En av begrunnelsene for å gjøre dette, var ønsket om å gi prosten mulighet til en tett og nær oppfølging av prestene.
Eventuelle behov for å endre strategier og tiltak fremover	Bispedømmerådet har både i 2010 og 2011 forsøkt å ha et dobbelt perspektiv på medarbeidersamtalen. For det første at den skal finne sted. Dernest at den skal ha en god struktur som gjør at det som kommer fram kan følges opp og lede til utvikling.
Øvrige kommentarer	Det er et selvfølgelig krav at alle prester skal ha en årlig medarbeidersamtale. For oss vil derfor målsetting og krav til enhver tid være at 100 % av prestene har denne årlige samtalen.

3.0 Økonomi, tilskuddsforvaltning, tverrgående formål

3.1 Kontantregnskapet for 2011

Borg bispedømmeråd har i 2011 forvaltet midler under statsbudsjettets kapittel 1590/4590 Kirkelig administrasjon og kapittel 1591/4591 Presteskabet. Det vises til Kasserapport for periode 12-2011 og Borg bispedømmeråds forklaringer til statsregnskapet 2011, jf brev av 20.01.2012 som tidligere er sendt departementet og Riksrevisjonen.

Kontantregnskapet pr 31.12.2011 viser følgende resultat:

1590/4590 Kirkelig administrasjon – et mindreforbruk på kr 221 219,-.

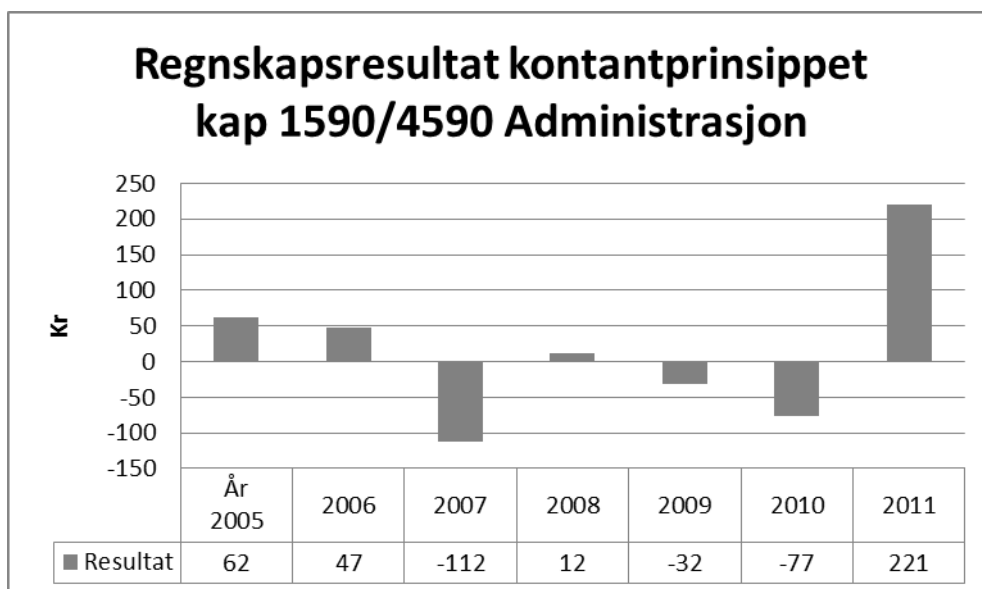
Post 71.16 tilskudd til diakoni, undervisning og kirkemusikk balanserer i forhold til tildeling.

Kap. 1590 post 75 trosopplæring - et mindreforbruk på kr 685 530,-.

Kap. 1591/4591 – presteskabet - et mindreforbruk på kr 1 219 784,-.

Mindreforbruket er søkt overført til 2012.

3.2 Kapittel 1590/4590 Kirkelig administrasjon

Tildelt budsjetttramme for kap. 1590 post 01 utgjorde i 2011 kr 12 121 000,-, til fratrukk kommer inntektskravet for kap. 4590 post 02 på kr 346 000,-.

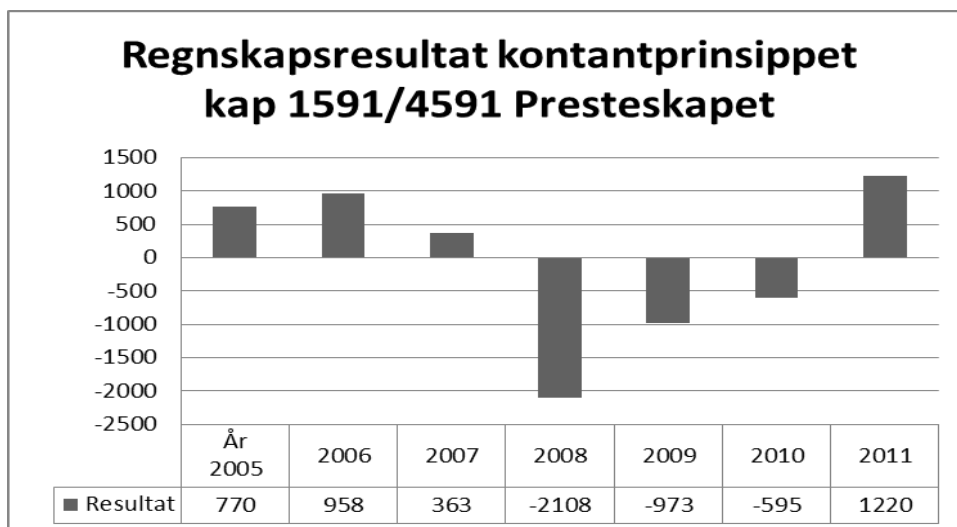
Årsresultatet viser et regnskapsmessig mindreforbruk på kr 221 219,- (sum post 01, 02, 16 og 18). Mindreforbruket utgjør 1,9 % av netto tildeling for kap. 1590/4590.

Hovedårsaken til mindreforbruket er ekstratildelingen etter 22. juli på kr 200 000,-.

Deler av beløpet er brukt til oppfølgingstiltak og gjennomgang av beredskapsordningene i bispedømmet. Beløpet er ikke brukt fullt ut i 2011.

Mindreforbruket fra 2011 er søkt overført til 2012 og vil benyttes til gjennomføring av kurs for nye menighetsråd, utbetaling av påløpte ikke fakturerte kostnader knyttet til kirkevalget, samt til videre oppfølgingstiltak etter terrorangrepene 22.07.2011.

3.4 Kapittel 1591/4591

Tildelt budsjetttramme for kap. 1591 post 01 utgjorde i 2011 kr 85 475 000,-, til fratrekk kommer inntektskravet for kap. 4591 post 02 på kr 732 000,-. Årsresultatet viser et regnskapsmessig mindreforbruk på kr 1 219 784,- (sum post 01, 02, 16 og 18). Mindreforbruket utgjør 1,4% av netto tildeling for kap. 1591/4591.

Det ble i 2011 bevilget kr 3 200 000,- til Borg bispedømmeråd til opprettelse av nye stillinger. Tildelingen kom i april 2011 med helårsvirkning. Borg bispedømmeråd gjorde vedtak om å opprette 4,5 årsverk prestedjeneste hvorav ett er prosteembete i fm delingen av Follo prosti. Mindreforbruket er i hovedsak et resultat av at de stillingene Borg bispedømmeråd opprettet etter tildelingen våren 2011 ikke har vært besatt i hele perioden. Noe av midlene er benyttet til anskaffelse av liturgisk materiell og nye bibler til presteskapet. Tildelingen har også bidratt til at merforbruket fra 2010 på kr 970 000,- ikke førte til at særskilte innstrammingsiltak ble videreført i 2011. Budsjettposter for bruk av vikarer, etterutdanning og arbeidsveiledning for presteskapet har i 2011 vært tilbakeført til normalnivået.

Borg bispedømmeråd ble tildelt kr 205.000,- som kompensasjon for merarbeid i fm terroranslagene 22.07.2011. I samråd med PF-stiftsstyre ble det gjort følgende vedtak om avlønning i forbindelse med oppfølging etter 22. juli: Kr. 8.000,- til ansvarlig prest ved gravferd. Prester som assisterte ved gravferd mottar sats for enkeltjeneste. 3 dagsverk lønn til prester som fikk merarbeid ved å avlaste ansvarlig prest ved gravferd.

Regnskapet for 2011 viser en god balanse mellom lønnsutgifter og driftsutgifter. Forholdet i 2011 er; 91% av bevilgningen går til lønn, mens 9% går til drift. For å ha et nødvendig handlingsrom til ledelse og drift av prestedjenesten har bispedømmerådet som mål at 10% av tildeling skal gå til drift.

Forvaltning av midler til tilskuddsordninger

3.5 Kapittel 1590 post 71.16 Tilskudd til diakoni, undervisning og kirkemusikk

	2009	2010	2011
Sum	10.915.000	11.275. 000	11.625.000

I 2011 forvaltet Borg bispedømmeråd kr 11 625 000,- under kapittel 1590 post 71.16. Dette er en økning fra 2010 på 3,1%. Det ble utbetalt tilskudd til 14 kateketstillinger og 15 diakonstillinger, samt kr 110.000,- til kirkemusikalsk virksomhet tilknyttet domkirken i Fredrikstad. I samråd med kirkevergene er følgende ordning for forvaltning av tilskuddsmidlene fastsatt: Hvert fellesråd med tilskuddsberettigede kateket- og diakonstillinger mottar årlig et á-konto beløp på våren, restoppgjør utbetales ved årsslutt på bakgrunn av rapport fra hvert fellesråd over faktiske påløpte lønnskostnader. På denne måten avregnes tilskudd mot tilhørende kostnader innen det enkelte regnskapsår. Heller ikke i 2011 har statstilskuddet kunnet dekke hhv 100% og 50% for kateket- og diakonstillingene. Dette da lønnsutviklingen i KA-området de siste årene har vært høyere enn indeksreguleringen av tilskuddet for post 71.16. Dette skaper misnøye blant kirkelige fellesråd.

3.6 Kapittel 1590 post 75 Trosopplæring

	2009	2010	2011
Sum	3.548.000	18.734.000	22.359.000

Fremstillingen over viser bispedømmerådets tildeling til trosopplæring (post 75) fra 2009 – 2011.

2009 viser tilskuddet til Fredrikstad domprosti. Fra 2010 fikk bispedømmerådet ansvar for tilskuddsforvaltningen av trosopplæringsmidler til fellesrådene som også var i forsøksperioden. Derfor viser fremstillingen en stor endring fra 2009 – 2011. For 2011 fremkommer tildelingen til Sarpsborg prosti. Totalt skal bispedømmerådet tildeles i ca. 33 millioner kroner når alle prostier og menigheter er tildelt trosopplæringsmidler.

Under kap 1590 post 75 fordelte Borg bispedømmeråd i 2011 totalt kr 21 673 470,-. Kirkerådets system for budsjettoppfølging og rapportering ligger til grunn for økonomiforvaltningen av tilskudd til trosopplæringsreformen. Mindreforbruket under post 75 på kr kr 685 530,- utgjør 3 % av tildelt ramme for 2011. Mindreforbruket er i hovedsak generert grunnet ubrukte ikke overførte midler fra 2010 fra to - tre menigheter i bispedømmet. Borg bispedømmeråd har i møte i februar 2011 gjort vedtak om bruken av midlene. Tiltakene er godkjent av Kirkerådets trosopplæringssekretariat. En andel av mindreforbruket er disponert og honorar for gjennomførte tiltak kommer til utbetaling i 2012.

3.7 Opplysningsvesenets Fond 2010

2007	2008	2009	2010	2011
604 000	615 215	607 000	610 000	580 000

Fra Opplysningsvesenets Fond ble det i 2011 tildelt kr 580 000 til Borg bispedømme, i beløpet er kr 100.000,- til misjonskonsulent. Borg bispedømmeråd gjorde i møte 16.02.2011 vedtak om tildeling til 11 ulike tiltak/prosjekt i menigheter innen satsingsområdene kirkemusikk og kultur, barn og unge og gudstjenesteliv. Tiltak innen diakoni er tildelt Kirkens ressurscenter og bispedømmerådets prosjekt «fra sentral plan til lokal virkelighet». Bispedømmerådet benytter OVF's utarbeidede maler for søknader, prosjektbudsjetter og rapportering for tilskuddsmidlene.

3.8 Uerholdige fordringer og avskrivninger av krav

Borg bispedømmeråd har i 2011 ikke hatt utestående fordringer av vesentlig beløp som er avskrevet.

3.9 Etske retningslinjer

Virksomheten har utarbeidet egne etiske retningslinjer. Disse gjøres kjent for og fornyes ved hvert nytt bispedømmeråd.

I dokumentet "Prest i Borg" som distribueres til alle ansatte, er retningslinjer for bierverv, mottak av gaver, mv. nedfelt.

I forbindelse med kurs for nytt bispedømmeråd og introduksjonsprogram for 4 nyutnevnte proster vil de etiske retningslinjene bli gjennomgått. Bispedømmerådet ser også behov for en oppdatering og revisjon av retningslinjene på bakgrunn av bispedømmerådets debatt i forbindelse med vedtak vedrørende krav om politiattest ved tilsetninger.

Med henvisning til Statens Personelhåndbok pkt 10.13 og Tjenesteordning for menighetsprester § 18 kreves det at alle ansatte som ønsker å inneha bierverv søker biskopen (evt stiftsdirektør for ansatte ved bispedømmeadministrasjonen) om godkjenning. Den respektive prost påtegrer prestens søknad.

Borg bispedømmeråd har ingen stillinger hvor karantene og/eller saksforbud ved overgang til ny stilling vurderes som relevant.

Virksomhetens policy og ønsket etisk atferd kommuniseres i regelmessige møter med de ansattes organisasjoner, i kurs for nyansatte og i medarbeidersamtaler. Med unntak av enkelte stillinger i administrasjonen er alle ansatte prester og i gjennom dette bundet av sitt ordinasjonsløfte.

3.10 Varsling

Borg bispedømmeråd har i forbindelse med utarbeidelse av rutinehåndboken "Prest i Borg" og HMS-perm påbegynt arbeidet med rutiner for varsling. Enkelte fellesråd er i slutfasen i rutinebeskrivelsen. Det er inngått HMS-avtaler mellom alle kirkelige fellesråd i Borg og Borg bispedømmeråd. Disse avtalene vil bli revidert i forbindelse med utarbeidelsen av konkrete varslingsrutiner.

Borg bispedømmeråd har ikke etablert tipskanaler om mulige misligheter på sine nettsider.

I 2011 er det ikke meldt misligheter som kommer inn under pkt 10.19 i Statens Personelhåndbok – retningslinjer for behandling av saker om underslag, korrupsjon m.v.

I 2011 mottok bispedømmerådet en avviksmelding knyttet til Arbeidsmiljølovens §§2 og 3. Bispedømmerådets har håndtert saken etter gjeldende bestemmelser og regelverk.

3.11 Risikoanalyse

I 2009 ble det påbegynt arbeid med risiko og vesentlighetsvurderinger. Dette er videreført i 2010 og 2011 og er implementert i virksomhetsplanleggingen for Borg biskop og bispedømmeråd. Virksomhetsplan med risikovurderinger for 2011 er utarbeidet i henhold til de resultatmål og prioriteringer som fremkom i tildelingsbrevet fra departement. I tillegg til dette overordnede dokumentet har det vært utarbeidet mer detaljerte tiltaksplaner avdelingsvis.

Virksomhetsplan med risikovurdering for 2012 legges fram for behandling i bispedømmerådets møte 26. mars 2012.

De tre siste årene har Borg bispedømmeråd foretatt vurdering av risiko for økonomiske misligheter: Risikoen vurderes som lav.

Følgende tiltak er gjennomført:

- opplæring av ansatte i reiseregulativ, godtgjøringer for utensogns tjenester, regelverk for mottak av gaver, m.m.
- systematiske kontrollrutiner hvor alle utbetalinger – uansett beløp – kontrolleres av to personer. Systematisk kontroll av alt DFØ registrerer for å unngå feilutbetalinger.

3.13 Likestilling – Borg bispedømmeadministrasjon

Kjønns- og lønnsfordeling – fordelt etter stillingsgrupper:

Totalt			
Kjønnsfordeling			Lønn
M%	K%	Totalt (N)	K/M%
38 %	62 %	13	82 %

Tabellen ovenfor viser kjønnsfordelingen blant faste tilsatte ved bispedømmekontoret. Det er tilsatt flere kvinner enn menn. Det er en jevnere kjønnsfordeling på landsplan menn 44% og kvinner 56%.

Ledelse			
Kjønnsfordeling			Lønn
M%	K%	Totalt (N)	K/M%
75 %	25 %	4	93 %

Ledelsen utgjør stiftsdirektør og 3 seksjonsledere. Stillingen som biskop er vakant. Av 3 seksjonsledere er det en kvinne. Det er et mål ved ledighet i lederstillinger å rekruttere kvinner. Lønnsnivået avspeiler kompetanse, ansvarsnivå og ansiennitet.

Rådgivere			
Kjønnsfordeling			Lønn
M%	K%	Totalt (N)	K/M%
33 %	67 %	6	88 %

Tabellen ovenfor viser kjønnsfordelingen blant faste tilsatte rådgivere ved bispedømmekontoret. Det er tilsatt flere kvinner enn menn. Av rådgivere er det 3 seniorrådgivere hvorav en er kvinne.

Konsulenter			
Kjønnsfordeling			Lønn
M%	K%	Totalt (N)	K/M%
0 %	100 %	3	

Tabellen ovenfor viser kjønnsfordelingen blant faste tilsatte konsulenter ved bispedømmekontoret. Det er bare tilsatt kvinner i disse stillingene. Blant konsulentene er det en seniorkonsulent.

Andel deltidsstillinger, midlertidige stillinger fordelt på kvinner og menn ved bispedømmekontoret
--

Deltid		Midlertidig	
M%	K%	M%	K%
20 %	13 %	0 %	25 %

Andel deltidsstillinger er høyere blant menn enn kvinner. 1 mann og 1 kvinne har deltidsstillinger. Den prosentvise forskjellen skyldes at det er flere kvinner enn menn som er ansatt i administrasjonen.

I forbindelse med svangerskapspermisjon er det tilsatt vikar i 80% stilling.

Øvrige kommentarer:

Inkludert kulturrådgiver (80% vikariat), misjonskonsulent (50%) og diakonirådgiver (50% vikariat) var det ved Borg bispedømmeadministrasjon pr 30.11.2011 totalt 16 personer ansatt med hel eller delvis lønn finansiert av midler under kapitlene 1590. Av disse 16 var 10 kvinner (63%) og 6 menn (37%). Sum årsverk utgjorde 14,05. Av 4 lederstillinger ved kontoret er 1 kvinne. Fungerende biskop er ikke tatt med i disse beregningene. Det er et mål å bidra til et en bedre kjønnsfordeling blant alle ansatte og også i lederstillingene.

Gjennomsnittslønnen blant kvinner er 24,6 % lavere enn blant menn. Dette henger sammen med at flere menn enn kvinner er tilsatt i lederstillinger. Øvrige stillinger viser at kvinner tjener 12,7 % lavere enn menn. Dette henger sammen med ansattes ansvarsområder, kompetansenivå og alder.

Det er nedfelt i lønnspolitisk plan at kvinner skal ha mer av den lokale forhandlingspotten enn det pro rata av fordelingen tilsier. Dette er fulgt opp ved de lokale forhandlingene 2011. Ved fjorårets oppgjør gikk 100% av lokal forhandlingspott til kvinner.

Sykefravær Borg bispedømmekontor

Legemeldt sykefravær

	Kvinner	Menn	Totalt
2011	4,76%	6,55%	5,82%
2010	6,28%	9,49%	7,15%

Etatsstatistikken for 2011 synes å være ufullstendig på dette punkt. Bispedømmerådet har lagt til grunn Rikstrygdeverkets rapporteringsgrunnlag for sykefraværsberegning i prosent av faktiske og avtale dagsverk.

Sykefraværet ved bispedømmeadministrasjonen har i 2011 vært noe lavere enn året før. Langtidssykefraværet er ennå høyt. Legemeldt sykefravær totalt utgjør 5,82%.

Arbeidsgiver har lagt til rette for tilpasninger på arbeidsplassen ved graderte sykemeldinger og gjennom tilretteleggingstilskudd. Bispedømmerådet er IA - bedrift og har inngått ny avtale med NAV i juni 2011.

Bedriftshelsetjenesten har bistått med kompetanse og rådgivning både mht forebygging av sykefravær og oppfølging under sykmelding.

3.14 Øvrige områder

Systematiske brukerundersøkelser

Som ledd i utviklingen av trosopplæringsreformen er evalueringsprogrammet ”Stadig bedre” gjort tilgjengelig og brukes av menigheter som verktøy for å samle inn tilbakemeldinger fra barn og foreldre. I tillegg rapporterer menighetene via nettverktøyet ”Størst av alt”. Her melder menighetene inn de evalueringer de har samlet gjennom året. Menighetene evaluerer også de tjenestene bispedømmerådet yter i arbeidet med trosopplæringen.

Det Norsk Misjonsselskap og Øvre Rælingen menighetsråd har over en fireårsperiode gjennomført et menighetsutviklingsprosjekt knyttet til Blystadlia i soknet.

Bispedømmerådet har gitt økonomisk støtte i prosjektperioden. Prosjektet ble avsluttet i 2010. Menighetsfakultetet ble i 2011 engasjert av menighetsrådet til å gjennomføre en evaluering av prosjektet. I tillegg til menighetsrådet har Det Norsk Misjonsselskap og bispedømmerådet gitt økonomisk støtte til gjennomføringen av evalueringen. Evalueringen vil bli drøftet i menighetsrådet, i Det Norske Misjonsselskap og i bispedømmerådet. Bispedømmerådet ser det både som naturlig og viktig at prosjektet knyttet til menighetsutvikling og menighetsplanting evalueres for å høste lærdom og erfaringer av denne typen menighetsutviklende tiltak.

Borg bispedømmeråd vil i 2012 ta i bruk Questback som evalueringsverktøy til bruk ved tiltak og prosjekter i regi av bispedømmerådet. Innføringskurs for nye menighetsråd, fagdager for kirkelige tilsatte og pastoraldag er eksempler på tiltak hvor det ønskes mer systematisk innhenting av informasjon med tanke på evaluering.

Brukerundersøkelser gjennomført på lokalplan i menighetene har vi ikke innhentet oversikt over for 2011.

Inkludering/øke rekruttering av personer med innvandrerbakgrunn og personer med redusert funksjonsevne.

Bispedømmerådet har i 2011 ikke rekruttert personer med innvandrerbakgrunn eller personer med redusert funksjonsevne til stilling som prest eller til stilling ved bispedømmerådets administrasjon.

Fra de kirkelige valgene i 2011 har vi ikke innhentet opplysninger til dette punkt, men vi er kjent med at det i enkelte menighetsråd er valgt inn medlemmer med innvandrerbakgrunn og personer med redusert funksjonsevne.

Hanne Augensen Aarstad (29) har Downs syndrom, hun skrev kirkehistorie i Borg bispedømme da hun ble valgt inn i menighetsrådet i Glemmen menighet i Fredrikstad. Med 842 stemmer var hun den som fikk fest stemmer av alle kandidatene i sin menighet.

Borg bispedømmeråd har 5 ansatte prester med innvandrerbakgrunn og flerkulturell kompetanse. Disse tjenestegjør i Skårer menighet (2 prester), Rælingen menighet, Halden fengsel og som prostiprest i Borg bispedømme. Kapellan Onesimus Jalata-Nagar ble tilsatt i desember 2010 og begynt i sin stilling som kapellan i Skårer sogn i januar 2011.

Bispedømmerådet har fra tidligere en prest ansatt med synshemming. Det kirkelige fellesrådet i samarbeid med bispedømmerådet har lagt til rette for nødvendige tiltak for å tilrettelegge for prestens tjeneste.

IA – avtalen

Borg bispedømmeråd fornyet avtalen med NAV i juni 2011 om inkluderende arbeidsliv.

I den forbindelse ble det avholdt et eget møte mellom representanter fra arbeidsgiver og fagorganisasjoner med gjennomgang av den nye avtalen.

I prostemøtet har det vært gjennomgang av ny fastlagte rutiner for oppfølging av sykemeldte. Det er innarbeidet faste rutiner mellom prostene og bispedømmeadministrasjonen om oppfølging av sykemeldte.

Bispedømmerådet har utarbeidet følgende målsetting og handlingsplan:

Reduksjon av sykefraværet

Vårt sykefravær skal ikke ligge høyere enn 5,1 %.

Dette målet skal nås ved:

- ved prostens forebyggende tilrettelegging av tjenesten
- å påse at ferie- og fridager blir tatt ut jevnlig i henhold til arbeidsplanene
- en metodisk gjennomgang av medarbeidersamtalene for å få en større bevissthet omkring helse og trivselsfremmende tiltak
- å videreutvikle rutiner for oppfølging av sykemeldte og gi oppdatert informasjon til proster og avdelingsledere om disse rutinene
- tjenesteoppgaver skal i mest mulig grad tilpasses den enkelte
- å ta i bruk jobbrotasjon mellom arbeidstakere der et er mulig
- å tilrettelegge for at den enkelte raskest mulig kan vende tilbake til arbeidet
- planmessig satsing på ABV, retrett og åndelig veiledning
- samarbeid med vernetjenesten og årlige arbeidsplassundersøkelser

Økt sysselsetting av personer med redusert funksjonsevne

Dette målet skal nås ved:

- opplæring til proster og avdelingsledere om regler, lover og de rettigheter og plikter som ligger i IA-avtalen
- å tilrettelegge for at personer med behov for utprøving av arbeids og funksjonsevne kan få et tilbud i vår virksomhet, enten på bispedømmekontoret eller ute i prostiene
- å samarbeide med IA- konsulenten
- å samarbeid med prostene

Yrkesaktivitet etter fylte 50 år forlenges med seks måneder

Dette målet skal nås ved:

- gjennomføring av milepelsamtaler ved fylte 55, 60 og 65 år
- frikjøp av arbeidsoppgaver som for eksempel konfirmantundervisning
- omorganisering av tjenesten og fordeling av arbeidsoppgaver
- å påse aktiv bruk av seniorpolitiske tiltak, så som uttak av avtalefestet fridager
- tilbud om seniorkurs

Borg bispedømmeråd drøfter årlig seniorpolitisk plan med tjenestemannsorganisasjonene både for presteskaper og administrasjonsansatte. Som et tiltak for å motivere eldre til å stå lenger i arbeid besluttet bispedømmerådet at seniorer skal gis tjenestefri med lønn tilsvarende 8 dager pr. år fra det kalenderår man fyller 62 år.

I 2011 er det gjort tiltak for 3 prester og 1 ansatt i bispedømmeadministrasjonen som har ført til at disse har kunnet stå lenger i tjeneste.

Arbeid for bedre tilgjengelighet

Borg bispedømmeråd har henvendt seg til de kirkelige fellestrådene for å fremskaffe oversikt over arbeidet for bedret tilgjengelighet/universell utforming av kirkebygg og uteområder. 15 av 38 kirkelige fellestråd har gitt tilbakemelding. Fra disse rapporteres at 14 prosjekter er fullført i 2011 og 12 er påbegynt. Bakgrunns materialet er ikke godt nok for å gi en fullverdig vurdering.

På generelt grunnlag kan det likevel antydes at arbeidet med universell utforming av kirkebygg og uteområder er et prioritert arbeidsområde for flere av fellestrådene i bispedømmet. Det rapporteres generelt om en god samhandling mellom de kirkelige fellestråd, kommunene og Riksantikvaren, for å finne de mest tjenlige løsninger slik at kirkene blir tilgjengelige for alle.

Bispedømmerådet ser nødvendigheten av å styrke informasjons- og oppfølgingsarbeidet innenfor feltet. Vi registrerer også at de økonomiske rammene for flere fellestråd begrenser muligheten for gjennomføring av tiltak.

Elektroniske tjenester

Borg bispedømmeråd har i liten grad ansvar for publikumskontakt, da denne for kirkelige handlinger og lokalkirkens tilbud i all hovedsak ivaretas av de kirkelige fellestråd. Bispedømmeadministrasjonen har i 2011 hatt fokus på bedret informasjonstilgjengelighet. Borg Bulletinen er et nyhetsbrev som sendes hver måned pr e-post til alle ansatte og menigheter i Borg bispedømme. Videre er Borg

bispedømmes nettsider videreutviklet i 2011 med et større tilfang av informasjon både for publikum, rådsvalgte, frivillige og ansatte i kirkelig fellesråd og i bispedømmet.

IKT-sikkerhet.

Borg bispedømmeråd er bundet til avtale med OVF-nett som plattform for IKT. Innenfor dette systemet vurderes IKT-sikkerheten å være ivaretatt på en tilfredsstillende måte.

Behovet for en videreutvikling av en felles IKT – plattform for Den norske kirke som også inkluderer menighetsråd og fellesråd har blitt reist ved flere anledninger. Kirkerådet har tatt initiativ til dette. Borg bispedømmeråd har bevilget kr.50.000 til forarbeid i retning av en slik løsning i 2012. Bispedømmerådet ser det som nødvendig at dette arbeidet videreføres slik at kirkens IKT-løsninger i større grad blir samordnet, systematisert og effektivisert for fremtiden.

Miljøarbeid

Borg bispedømmekontor er verifisert som Miljøfyrtårn og følger ”årshjulet” som følger med konseptet. For kjøp av papir, rekvisita, kaffe og andre forbruksartikler legges det vekt på at varene er miljømerket og følger standardene for rettferdig handel. Bispedømmeadministrasjonen benytter informasjon som ligger på Difi’s internettsider som veiledning i innkjøpsprosesser.

Det er i samråd med de ansattes organisasjoner satt nytt fokus på bruk av strøm og fyringsutgifter samt bruk av kollektive transportmidler der dette er hensiktsmessig ved tjenestereiser. En utfordring i Borg bispedømme er at med unntak av reiser mellom de større byene, er det vanligvis nødvendig å benytte bil.

I løpet av 2011 har Fredrikstad kommune og Fjernvarmeverket konkretisert planene om å legge rør for fjernvarme i Bjarne Aasgate. Clemens Eiendom har langt på vei gjort både Borg bispegård og bispedømmekontoret klart for tilknytning til fjernvarme. Det forventes at tilkobling vil skje i løpet av 2012.

Borg biskop og bispedømmeråd har drøftet med kirkevergelagets styre et initiativ for å styrke arbeidet med miljøsertifisering på fellesrådsområdene. I løpet av 2012 vil det bli arrangert kurs om miljøsertifisering i regi av Kirkerådet, Kirkens arbeidsgiverorganisasjon og kirkevergelagene. Bispedømmerådet har i 2011 ikke innhentet opplysninger om hvor mange miljøsertifiserte menighets- og kirkekontor det er i Borg.

Oppfølging av anskaffelsesregelverket

Bispedømmerådet har gått til anskaffelse av nye konferansestoler og bord til representasjonslokalene i Bjarne Aas gt. 7 – bispegården. Denne anskaffelsen kommer inn under «Lov og forskrift om offentlige anskaffelser». Det er ført anskaffelsesprotokoll og innhentet gyldige attester for skatt, merverdiavgift og HMS-erklæring.

Kjøp og utsendelse av nytt liturgisk materiell overstiger i 2011 kr 100 000,-. For dette materiellet forutsettes at Kirkerådet har ivaretatt anskaffelsesregelverket.

Det ble høsten 2011 kjøpt bibel i ny oversettelse til presteskapet i Borg. Det ble innhentet tilbud fra ulike leverandører for å sikre den beste prisen. Anskaffelsen ligger

under 100.000,- kroner og kommer ikke inn under «Lov og forskrift om offentlige anskaffelser».

Borg bispedømmeråd startet i samarbeid med Fredrikstad kommune i november 2011 planlegging av vigsling av ny biskop til Borg bispedømme. I forbindelse med arrangementene under vigslingshelgen ble det innhentet tilbud fra hoteller for overnatting og arrangementer i tilknytning til helgen.

Bispedømmerådet praktiserer som en generell ordning innhenting av tre tilbud hvorav KNIF-avtalens leverandører vanligvis er en av disse. Det ble i september 2010 foretatt fornyet gjennomgang av leverandører til ulike arrangement og leverandører til kontorutstyr. Dette er fulgt opp i 2011.

Lærlinger

Bispedømmeadministrasjonen har ikke funnet mulighet å legge til rette for lærlingeplasser i 2011 innen kontorfag. Dette ansees som ikke aktuelt innen presteskaperet.

Samisk språk

Borg bispedømmeråd har ikke i 2011 gjort tiltak som blant annet skal bidra til å styrke den samiskspråklige og kulturelle kompetansen innenfor vår virksomhet. Før eventuelle tiltak fremmes og iverksettes vil det være nødvendig å vurdere behovet i forhold til andel samiskspråklige brukere i bispedømmet. Vi vil mene at den andelen i bispedømmet er svært lav.

4.0 Avslutning

På nyåret 2012 tiltrådte biskop Sommerfeldt sitt embete. I løpet av de første ukene er det lagt til rette for at alle prostier besøkes. Det blir møte med presteskaper, øvrige kirkelige tilsatte og representanter fra kommunene. I tillegg er det lagt til rette for kurs for nye menighetsrådsmedlemmer.

Biskopens oppgave er bl.a. å oppmuntre og motivere medarbeidere og frivillige til engasjement og innsats i den lokale menighet. Introduksjonsprogrammet gir en flott mulighet til å møte og bli kjent med det mangfold som preger Borg bispedømme. Disse møtepunktene er viktig for biskop og bispedømmeråd. Her løftes bispedømmerådets satsingsområder frem: Diakoni, gudstjeneste og trosopplæring. Her møter vi hverandre og utfordres, ser muligheter og begrensninger. Men det som først og fremst kjennetegner disse samlingene er en sterk bekreftelse på fellesskap og vilje til å gå sammen for å videreutvikle en åpen, inkluderende, misjonerende og tjenende folkekirke i lokalsamfunnene i Borg bispedømme.

Atle Sommerfeldt
Biskop

Bjørn Solberg
Leder av Borg
bispedømmeråd

Per Johan Bjerkeli
Stiftsdirektør

Sign.

Sign.

Sign.